

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, XXX
[...] (2021) XXX draft

COMUNICARE A COMISIEI

Orientări privind ajutoarele de stat pentru rețelele în bandă largă

COMUNICARE A COMISIEI

Orientări privind ajutoarele de stat pentru rețelele în bandă largă

CUPRINS

1	INTRODUCERE.....	3
2	DOMENIU DE APLICARE, TIPURI DE REȚELE ÎN BANDĂ LARGĂ, DEFINIȚII.....	5
2.1	Domeniul de aplicare.....	5
2.2	Definiții	6
2.3	Tipurile de rețele în bandă largă.....	8
2.3.1	Rețelele ultrarapide fixe de acces	8
2.3.2	Rețelele mobile de acces	9
2.3.3	Rețelele backhaul	9
3	EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 106 ALINEATUL (2) DIN TRATAT.....	10
4	EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 107 ALINEATUL (3) LITERA (C) DIN TRATAT	12
5	AJUTOARELE PENTRU INSTALAREA DE REȚELE DE COMUNICAȚII ELECTRONICE ÎN BANDĂ LARGĂ	13
5.1	Prima condiție: facilitarea dezvoltării unei activități economice	13
5.1.1	Rețelele ca facilitatoare ale activităților economice.....	13
5.1.2	Efectul stimulativ	14
5.1.3	Respectarea altor dispoziții ale dreptului Uniunii	14
5.2	A doua condiție: ajutorul nu trebuie să afecteze în mod nejustificat condițiile schimburilor comerciale, într-o măsură contrară interesului comun.....	15
5.2.1	Efectele pozitive ale ajutorului.....	15
5.2.2	Necesitatea intervenției statului.....	15
5.2.3	Adecvarea măsurii de ajutor ca instrument de politică	25
5.2.4	Proportionalitatea măsurii de ajutor	30
5.2.5	Efectele negative asupra concurenței și a comerțului	41
5.2.6	Punerea în balanță a efectelor pozitive ale ajutorului și a efectelor negative asupra concurenței și a comerțului.....	41
6	EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII MĂSURILOR DE ADOPTARE.....	42
6.1	Voucherele sociale	43

6.2	Voucherele pentru conectivitate	45
6.2.1	Prima condiție.....	45
6.2.2	A doua condiție	46
7	TRANSPARENȚĂ, RAPORTARE, MONITORIZARE	47
7.1	Transparența	47
7.2	Raportarea	48
7.3	Monitorizarea	48
8	PLANUL DE EVALUARE <i>EX POST</i>	49
9	DISPOZIȚII FINALE	50

1 INTRODUCERE

- (1) Conectivitatea este elementul fundamental al transformării digitale. Aceasta are o importanță strategică pentru creștere și inovare în toate sectoarele economice ale Uniunii și pentru coeziunea socială și teritorială.
- (2) Uniunea a stabilit obiective ambițioase în materie de conectivitate în Comunicarea „Către o societate europeană a gigabiților”¹, în Comunicarea „Conturarea viitorului digital al Europei”², în Comunicarea „Busola pentru dimensiunea digitală”³ și în Propunerea de decizie de instituire a programului de politică pentru 2030 „Calea către deceniul digital”⁴ (programul de politică „Deceniul digital” – PPDD).
- (3) În Comunicarea „Către o societate europeană a gigabiților”, Comisia a stabilit următoarele obiective în materie de conectivitate pentru 2025: (i) toate gospodăriile din Uniune, din mediul rural sau urban, ar trebui să aibă o conectivitate la internet cu o viteză de descărcare de cel puțin 100 Mbps, care să poată fi mărită la 1 Gbps, (ii) factorii socioeconomiici, cum ar fi întreprinderile care utilizează intensiv tehnologiile digitale, școlile, spitalele și administrația publică, ar trebui să beneficieze de conectivitate la nivel de gigabit (încărcare și descărcare cu o viteză de 1 Gbps) și (iii) toate zonele urbane și principalele căi de transport ar trebui să aibă o acoperire 5G neîntreruptă.
- (4) După cum se explică în Comunicarea „Conturarea viitorului digital al Europei”, sintagma „[viteză de] 100 Mbps, care poate fi modernizată la o viteză exprimată în gigabiți” reflectă estimarea Comisiei conform căreia, în cursul acestui deceniu, gospodăriile vor avea nevoie din ce în ce mai mult de o viteză de 1 Gbps.
- (5) În Comunicarea „Busola pentru dimensiunea digitală” se prevede că, până în 2030, toate gospodăriile din Uniune ar trebui să fie acoperite de o rețea gigabit⁵ și că toate zonele populate ar trebui să beneficieze de tehnologia 5G. În propunerea de PPDD se subliniază: *„Nevoile societății în ceea ce privește lărgimea de bandă disponibilă pentru încărcare și pentru descărcare sunt în continuă creștere. Până în 2030, rețelele cu viteze exprimate în gigabiți ar trebui să devină disponibile în condiții accesibile pentru toți cei care au nevoie sau doresc o astfel de capacitate.”*

¹ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor din 14 septembrie 2016 intitulată „Conectivitate pentru o piață unică digitală competitivă – către o societate europeană a gigabiților” [COM(2016) 587 final].

² Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor din 19 februarie 2020 intitulată „Conturarea viitorului digital al Europei” [COM(2020) 67 final].

³ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor din 9 martie 2021 intitulată „Busola pentru dimensiunea digitală 2030: modelul european pentru deceniul digital” [COM(2021) 118 final].

⁴ Propunerea de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a programului de politică pentru 2030 „Calea către deceniul digital” [COM(2021) 574 final, 2021/0293(COD)].

⁵ În stadiul actual de dezvoltare, capacitatea de a asigura viteze de descărcare de 1 Gbps o au fibra până acasă, fibra până la clădire și DOCSIS 3.1 (rețele prin cablu performante).

- (6) Pentru atingerea obiectivelor Uniunii pentru 2025 și 2030 sunt necesare investiții adecvate. Astfel de investiții provin în principal de la investitori comerciali și pot fi completate, dacă este necesar, cu fonduri publice, în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat. În Comunicarea „Conturarea viitorului digital al Europei” se indică un decalaj general în materie de investiții estimat la 65 de miliarde EUR pe an pentru infrastructura și rețelele digitale din Uniune.
- (7) Pandemia de COVID-19 a subliniat rolul pe care rețelele performante de comunicații electronice îl au pentru cetățeni, întreprinderi și instituțiile publice. La 27 mai 2020, Comisia și-a prezentat propunerea privind un plan major de redresare pentru a atenua impactul economic și social al pandemiei, NextGenerationEU⁶. Una dintre prioritățile-cheie ale Mecanismului de redresare și reziliență⁷ („MRR”) este sprijinirea tranziției digitale prin măsuri de conectivitate menite în special să elimine decalajul digital dintre zonele urbane și zonele rurale și să abordeze disfuncționalitățile pieței în privința instalării de rețele performante. Conform Regulamentului privind MRR, fiecare stat membru trebuie să afecteze pentru măsuri de promovare a tranziției digitale cel puțin 20 % din finanțarea alocată.
- (8) În plus, rețelele de comunicații electronice pot contribui la atingerea obiectivelor de durabilitate. Obiectivul Uniunii de realizare a neutralității climatice până în 2050, astfel cum este prevăzut în Comunicarea „Pactul verde european”⁸, nu poate fi atins fără o transformare digitală fundamentală a societății. Una dintre componentele esențiale ale transformării digitale a Uniunii este dezvoltarea unor rețele de comunicații electronice securizate și performante, care să ajute la aducerea unei contribuții importante la principalele obiective de mediu ale Uniunii. În același timp, rețelele de comunicații electronice vor trebui să devină ele însele mai durabile și mai eficiente din punct de vedere energetic și din punctul de vedere al utilizării resurselor.
- (9) Sectorul comunicațiilor electronice a traversat un proces profund de liberalizare și, în prezent, face obiectul unei reglementări sectoriale. Prin Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului s-a instituit Codul european al comunicațiilor electronice („codul”)⁹. Codul prevede cadrul de reglementare pentru comunicațiile electronice, inclusiv faptul că autoritățile naționale de reglementare („ANR-uri”) pot să impună întreprinderilor cu o putere semnificativă pe piață măsuri corective în materie de asigurare a accesului¹⁰. Piața accesului local cu ridicata la punct fix face

⁶ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor din 27 mai 2020 intitulată „Acum este momentul Europei: să reparăm prejudiciile aduse de criză și să pregătim viitorul pentru noua generație” [COM(2020) 456 final].

⁷ Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17) și Regulamentul (UE) 2020/2094 al Consiliului din 14 decembrie 2020 de instituire a unui instrument de redresare al Uniunii Europene pentru a sprijini redresarea în urma crizei provocate de COVID-19 (JO L 433I, 22.12.2020, p. 23).

⁸ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor din 11 decembrie 2019 intitulată „Pactul verde european” [COM(2019) 640 final].

⁹ Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice (JO L 321, 17.12.2018, p. 36).

¹⁰ A se vedea articolul 73 din Directiva (UE) 2018/1972.

obiectul reglementării *ex ante* în aproape toate statele membre. O astfel de reglementare este importantă pentru stimularea unor piețe concurențiale, pentru încurajarea investițiilor și pentru sporirea posibilităților de alegere ale consumatorilor. Instalarea suplimentară de rețele în bandă largă necesită în continuare intervenția ANR-urilor, dat fiind rolul pe care acestea îl au, printre altele, în ceea ce privește asigurarea unei concurențe efective în sectorul comunicațiilor electronice.

- (10) Politica în domeniul concurenței și, în special, normele privind ajutoarele de stat au un rol important în îndeplinirea obiectivelor strategiei digitale și în elaborarea unei strategii coordonate de investiții pentru conectivitate. Obiectivul controlului ajutoarelor de stat în sectorul comunicațiilor în bandă largă este de a asigura faptul că măsurile de ajutor de stat vor avea drept rezultat un nivel superior al acoperirii și utilizării comunicațiilor în bandă largă decât ar fi fost posibil în absența ajutorului, sprijinindu-se în același timp serviciile de calitate superioară și mai convenabile ca preț, precum și investițiile care susțin concurența. Orice intervenție a statului ar trebui să limiteze cât mai mult posibil riscul unor situații de excludere a investițiilor private, de alterare a stimulentele pentru investiții comerciale și, în cele din urmă, de denaturare a concurenței, situații care ar fi contrare interesului comun.
- (11) În 2020, Comisia a lansat o evaluare a Orientărilor din 2013 privind banda largă¹¹ pentru a analiza dacă acestea continuă să fie adecvate scopului. Din evaluare a reieșit¹² că, în principiu, normele funcționează bine. Din evaluare a reieșit însă și că sunt necesare unele ajustări specifice. Mai precis, Orientările privind banda largă ar trebui să fie adaptate pentru a reflecta evoluțiile legislative recente, prioritățile actuale și evoluțiile pieței și ale tehnologiei¹³.

2 DOMENIU DE APLICARE, TIPURI DE REȚELE ÎN BANDĂ LARGĂ, DEFINIȚII

2.1 Domeniul de aplicare

- (12) Pentru evitarea situațiilor în care ajutoarele de stat denaturează sau amenință să denatureze concurența pe piața internă și afectează în mod semnificativ comerțul dintre statele membre, la articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene („tratatul”) este stabilit principiul interzicerii ajutoarelor de stat¹⁴. Este posibil însă ca, în anumite cazuri, astfel de ajutoare să fie compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatele (2) și (3) din tratat.

¹¹ Comunicarea Comisiei din 26 ianuarie 2013 intitulată „Orientări ale UE pentru aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul dezvoltării rapide a rețelelor de comunicații în bandă largă” (JO C 25, 26.1.2013) („Orientările privind banda largă” din 2013).

¹² A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei privind rezultatele evaluării din 7 iulie 2021 [SWD(2021) 195 final].

¹³ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei privind rezumatul evaluării normelor privind ajutoarele de stat pentru instalarea de infrastructuri de bandă largă [SWD(2021) 194 final].

¹⁴ A se vedea, de asemenea, secțiunea 2.1 din Orientările privind banda largă.

- (13) Statele membre trebuie să notifice ajutoarele de stat în temeiul articolului 108 alineatul (3) din tratat, cu excepția măsurilor care îndeplinesc condițiile stabilite în Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei¹⁵.
- (14) Prezentele orientări conțin îndrumări cu privire la modul în care Comisia va evalua, în temeiul articolului 106 alineatul (2), al articolului 107 alineatul (3) litera (c) și al articolului 107 alineatul (2) litera (a) din tratat, compatibilitatea ajutoarelor de stat pentru instalarea și/sau adoptarea de rețele fixe și mobile de comunicații electronice în bandă largă.
- (15) Intervențiile publice care nu îndeplinesc una dintre condițiile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din tratat nu constituie ajutoare de stat¹⁶. În consecință, ele nu se supun principiilor de evaluare a compatibilității, stabilite în prezentele orientări.
- (16) Finanțarea din partea Uniunii care este gestionată la nivel central de instituții, de agenții, de întreprinderi comune sau de alte organisme ale Uniunii și care nu se află în mod direct sau indirect sub controlul statelor membre¹⁷ nu constituie ajutor de stat.
- (17) Nu se pot acorda ajutoare pentru instalarea și/sau adoptarea de rețelele de comunicații electronice în bandă largă întreprinderilor aflate în dificultate, astfel cum sunt definite în Orientările Comisiei privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor nefinanciare aflate în dificultate¹⁸.
- (18) La evaluarea ajutoarelor acordate în favoarea unei întreprinderi care face obiectul unui ordin de recuperare neexecutat în urma unei decizii anterioare a Comisiei de declarare a unui ajutor ca fiind ilegal și incompatibil cu piața internă, Comisia va lua în considerare cuantumul ajutorului care nu a fost încă recuperat¹⁹.

2.2 Definiții

- (19) În sensul prezentelor orientări, se aplică următoarele definiții:

- a) *„rețea de comunicații electronice în bandă largă”* înseamnă o rețea capabilă să furnizeze acces la internet de mare viteză prin diverse tehnologii; rețeaua de comunicații electronice în bandă largă are componente active și pasive;

¹⁵ Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat (JO L 187, 26.6.2014, p. 1).

¹⁶ Anexa II conține o vedere de ansamblu cuprinzătoare, dar nu exhaustivă, asupra cazurilor în care se poate exclude aplicarea normelor privind ajutoarele de stat sau existența unui ajutor de stat.

¹⁷ Precum finanțarea acordată în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE) [Regulamentul (UE) 2021/1153 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 iulie 2021 de instituire a Mecanismului pentru interconectarea Europei și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1316/2013 și (UE) nr. 283/2014, JO L 249, 14.7.2021, p. 38].

¹⁸ Comunicarea Comisiei intitulată „Orientări privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor nefinanciare aflate în dificultate” (JO C 249, 31.7.2014, p. 1).

¹⁹ A se vedea Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 13 septembrie 1995, TWD/Comisia, cauzele conexate T-244/93 și T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, punctul 56. A se vedea și Comunicarea Comisiei intitulată „Comunicare a Comisiei privind recuperarea ajutoarelor de stat ilegale și incompatibile” (JO C 247, 23.7.2019, p. 1).

- b) „*rețea fixă*” înseamnă o rețea de comunicații electronice care furnizează servicii de transmisie de date la mare viteză utilizatorilor finali la punct fix, cu ajutorul a diverse tehnologii, inclusiv prin cablu, prin linie de abonat digitală (*Digital Subscriber Line*, DSL), prin fibră optică și pe suport radio;
- c) „*rețea mobilă*” înseamnă o rețea de comunicații electronice pe suport radio care oferă conectivitate utilizatorilor finali în orice punct din zona acoperită de rețea, cu ajutorul a diverse generații de tehnologie mobilă (2G, 3G, 4G, 5G, 6G etc.);
- d) „*rețea de acces*” înseamnă segmentul unei rețele de comunicații electronice în bandă largă care conectează rețeaua backhaul cu locațiile utilizatorilor finali;
- e) „*rețea backhaul*” înseamnă partea din rețeaua de comunicații electronice în bandă largă care constituie legătura intermediară dintre rețeaua magistrală și rețeaua de acces și care nu conectează utilizatori finali;
- f) „*rețea magistrală*” înseamnă rețeaua centrală care interconectează rețelele backhaul; rețeaua magistrală este porțiunea din rețea în care se agregă traficul tuturor utilizatorilor finali și care conectează zone sau regiuni diferite;
- g) „*rețea activă*” înseamnă o rețea în bandă largă care prezintă componente active (de exemplu, transpondere, routere și comutatoare, stații de bază de emisie/recepție, servere de control și gestionare) și componente pasive (de exemplu, conducte, stâlpi, piloni, fibre negre, cabinete stradale și guri de vizitare);
- h) „*rețea pasivă*” înseamnă o rețea în bandă largă fără nicio componentă activă, care cuprinde, de obicei, partea fizică a rețelei (țevi, piloni, conducte, camere de inspecție, guri de vizitare, cabinete stradale, turnuri și stâlpi etc.) și cablurile de bandă largă (fibră neagră, cabluri de cupru etc.);
- i) „*viteză*” înseamnă performanța unei conexiuni pe baza numărului de biți pe secundă, astfel cum este definită la punctul 5 din anexă;
- j) „*rețea de acces ultrarapidă*” înseamnă o rețea de acces care asigură o viteză de descărcare de cel puțin 100 Mbps, astfel cum este definită la punctul 19 litera i);
- k) „*utilizator final*” înseamnă o persoană fizică sau juridică (cetățeni, întreprinderi, administrații publice) care utilizează sau solicită servicii de comunicații electronice;
- l) „*orizont de timp relevant*” înseamnă un orizont de timp care este utilizat pentru verificarea investițiilor private planificate și care corespunde duratei instalării planificate a rețelei finanțate de stat, începând din momentul publicării consultării publice privind intervenția planificată a statului până la intrarea în funcțiune a rețelei (furnizarea de servicii cu ridicata și/sau cu amănuntul). Orizontul de timp relevant nu poate fi mai scurt de doi ani;
- m) „*supraextindere*” („overbuilding”) înseamnă instalarea unei rețele finanțate de stat pe lângă una sau mai multe rețele finanțate de sectorul privat;

- n) „*excluderea investitorilor privați*” înseamnă reducerea sau chiar eliminarea cheltuielilor private de către cheltuielile publice, de exemplu atunci când o investiție privată într-o rețea fixă și/sau într-o rețea mobilă este întreruptă, este desființată, nu se desfășoară cum era planificat sau este descurajată ca urmare a subvenționării de către guvern a unei investiții alternative;
- o) „*schimbare radicală*” înseamnă o îmbunătățire semnificativă adusă de rețelele finanțate de stat, având ca rezultat realizarea de noi investiții substanțiale la nivel de infrastructură a rețelelor de comunicații electronice și aducerea de capacități noi semnificative pe piață în ceea ce privește disponibilitatea, capacitatea și viteza serviciilor în bandă largă sau alte caracteristici relevante ale rețelei și ale concurenței.

2.3 Tipurile de rețele în bandă largă

- (20) În scopul evaluării ajutoarelor de stat, în prezentele orientări se face distincția între rețelele ultrarapide fixe de acces, rețelele mobile de acces și rețelele backhaul, astfel cum sunt definite în secțiunile 2.3.1-2.3.3.

2.3.1 Rețelele ultrarapide fixe de acces

- (21) În scopul evaluării ajutoarelor de stat, în prezentele orientări se consideră că sunt rețele ultrarapide fixe de acces, astfel cum sunt definite la punctul 19 litera j), rețelele care asigură o viteză de descărcare de cel puțin 100 Mbps la punct fix.
- (22) În stadiul actual al dezvoltării tehnologice, există diferite tipuri de rețele ultrarapide fixe de acces, inclusiv: (i) rețelele prin fibră optică (FTTx)²⁰ și (ii) rețelele prin cablu modernizate avansate, care utilizează cel puțin standardul DOCSIS 3.0. Rețelele pe suport radio, cum ar fi anumite rețele fixe de acces pe suport radio²¹ și viitoarele rețele de telecomunicații prin satelit²², pot de asemenea să aibă capacitatea de a furniza servicii ultrarapide în bandă largă.

²⁰ FTTx se referă la diverse tipuri de rețele, inclusiv fibră până la clădire (FTTB), fibră până acasă (FTTH), fibră până în interiorul clădirii (FTTP) sau fibră până la cabinetul stradal (FTTC). Cu toate acestea, rețelele FTTC au capacitatea de a furniza servicii ultrarapide numai când utilizează vectorizarea (tehnologie care mărește performanța VDSL).

²¹ În special rețele fixe de acces pe suport radio bazate pe tehnologia 5G, eventual și alte tehnologii pe suport radio care includ soluții radio fixe, mai ales următoarea generație de rețele Wi-fi (Wi-fi 6).

²² În prezent, soluțiile tehnologice prin satelit sunt utilizate în principal în zone îndepărtate sau izolate, în situațiile în care pot furniza un nivel adecvat de servicii de comunicații electronice în linie fixă. Deși sateliții disponibili în prezent în Uniune continuă să nu aibă capacitatea de a furniza servicii ultrarapide în bandă largă, se preconizează că în viitor vor fi disponibili sateliți mai avansați, capabili să îmbunătățească semnificativ calitatea serviciilor în bandă largă și să furnizeze servicii ultrarapide (de exemplu, sateliți de foarte mare debit). Se preconizează, de asemenea, că sateliții vor juca un rol semnificativ în furnizarea de servicii către autoritățile publice. În plus, sunt în curs de pregătire mai multe constelații de sateliți cu orbită terestră joasă (LEO), care se preconizează că vor putea reduce întârzierea de transfer și costul serviciilor pentru utilizatorii finali.

2.3.2 Rețelele mobile de acces

- (23) În stadiul actual al pieței și al dezvoltării tehnologice, coexistă mai multe generații de tehnologii mobile²³.
- (24) Tranziția către fiecare nouă generație mobilă este, în general, progresivă²⁴. În stadiul actual, continuă să fie instalate rețele 4G în unele părți ale Europei, iar instalarea de rețele 5G neautonome se bazează pe rețele centrale 4G LTE (cu evoluție pe termen lung) existente. Într-un stadiu ulterior, rețeaua 5G va deveni autonomă și nu se va baza pe LTE. Spre deosebire de generațiile anterioare de tehnologie mobilă, se așteaptă ca rețelele 5G autonome să facă posibile servicii de date mobile mai performante, inclusiv o întârziere de transfer mai scurtă și capacități de transmisie mai ridicate, și să permită scenarii și aplicații avansate de utilizare.
- (25) Pentru a asigura cea mai eficace și mai eficientă utilizare a spectrului de frecvențe radio, statele membre pot să prevadă condiții pentru alocarea drepturilor individuale de utilizare a spectrului radio, cum ar fi obligații în materie de acoperire și de calitate a serviciului. Astfel de obligații pot include acoperirea geografică și/sau demografică cu anumite cerințe de calitate minimă a serviciului²⁵.

2.3.3 Rețelele backhaul

- (26) Rețelele backhaul sunt componente necesare pentru susținerea atât a rețelelor de acces fixe, cât și a celor mobile. Rețelele backhaul se pot baza pe soluții de cupru, fibră optică, microunde și satelit²⁶.

²³ Utilizarea benzilor de frecvență este determinată de caracteristicile de propagare ale acestora. De exemplu, dintre cele trei benzi „pionier” identificate pentru serviciile 5G, se estimează că banda de 700 MHz este potrivită pentru o acoperire pe arie largă și în interior, banda de 3,6 GHz (3,4-3,8 GHz) se caracterizează prin capacitate mare și acoperire largă, iar banda de 26 GHz (24,25-27,5 GHz) va fi utilizată probabil în zonele urbane și în zonele suburbane cu cerere foarte mare, cum ar fi nodurile de transporturi, spațiile de divertisment, spațiile industriale sau spațiile de vânzare cu amănuntul ori de-a lungul principalelor drumuri și căi ferate din zonele rurale, și nu va fi utilizată pentru crearea unei acoperiri pe arie largă. Noile generații mobile pot de asemenea să utilizeze benzile de frecvență utilizate inițial de generațiile anterioare.

²⁴ Tehnologiile celulare au avut un ciclu de viață de aproximativ 20 de ani de când au fost lansate. Mai multe versiuni ulterioare ale tehnologiei 2G (denumite 2G îmbunătățite sau 2.xG) au fost superioare tehnologiei 2G în sine. Modernizările progresive ale tehnologiei 3G (așa-numitele versiuni 3.xG) au avut performanțe mai bune în comparație cu 3G. În cazul tehnologiei 4G de asemenea, sistemul de comunicații celulare 4.5G este mai bun decât 4G în mai multe privințe. Tehnologia 4.5G este rezultatul evoluției LTE, din care a apărut LTE-Advanced. Rețelele 5G autonome pot oferi îmbunătățiri semnificative în ceea ce privește viteza și întârzierea de transfer, sprijinind în același timp o densitate mai mare a dispozitivelor conectate în comparație cu generațiile anterioare.

²⁵ De exemplu, obligațiile de acoperire legate de anumite benzi de frecvențe necesită în prezent, în funcție de tipurile de spectru, o acoperire a unui anumit procent din populație și/sau teritoriu și cerințe de calitate minimă în ceea ce privește viteza și întârzierea de transfer. Obligațiile de acoperire trebuie să fie îndeplinite, de obicei, într-o perioadă de maximum cinci ani de la alocarea spectrului relevant și, în mod excepțional, de maximum șapte ani.

²⁶ În primele generații de tehnologie celulară, backhaulul – de la stația radio de bază până la centrul de comutație al serviciilor mobile – a fost asigurat în mare măsură de conexiuni prin microunde punct la punct. Instalarea LTE și introducerea tehnologiei 5G au determinat o creștere a nivelului de cerințe în materie de backhaul și o utilizare tot mai frecventă a rețelelor prin fibră optică și pentru conectarea stațiilor de bază.

3 EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 106 ALINEATUL (2) DIN TRATAT

- (27) În unele cazuri, statele membre pot să definească furnizarea de servicii de comunicații electronice în bandă largă drept un serviciu de interes economic general („SIEG”) în înțelesul articolului 106 alineatul (2) din tratat²⁷ și să acorde finanțare publică pentru instalarea unei rețele în vederea furnizării unor astfel de servicii pe această bază.
- (28) În astfel de cazuri, măsurile statelor membre vor fi evaluate în conformitate cu normele aplicabile ajutoarelor de stat acordate sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public („pachetul SIEG”)²⁸. În prezentele orientări, definiția unui SIEG, în aplicarea normelor stabilite în pachetul SIEG, este ilustrată doar pentru comunicațiile electronice în bandă largă, avându-se în vedere particularitățile sectoriale.
- (29) Statele membre pot să definească drept SIEG instalarea și/sau exploatarea unei rețele în bandă largă în următoarele condiții:
- a) proiectul trebuie să abordeze o disfuncționalitate a pieței, cu alte cuvinte numai în zone neconectate, în cazul cărora se poate demonstra că investitorii privați nu sunt în măsură să ofere o acoperire adecvată de bandă largă tuturor utilizatorilor în orizontul de timp relevant, lăsând astfel neconectată o parte semnificativă a populației²⁹. Comisia consideră că în zonele unde investitorii

²⁷ În conformitate cu jurisprudența, întreprinderile cărora le-a fost încredințată prestarea de servicii de interes economic general trebuie să fi fost investite cu această misiune printr-un act al unei autorități publice. De exemplu, un SIEG poate fi încredințat unui operator prin intermediul unei concesiuni de serviciu public; a se vedea Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 13 iunie 2000, EPAC - Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA/Comisia, cauzele conexe T-204/97 și T-270/97, ECLI:EU:T:2000:148, punctul 126 și Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 15 iunie 2005, Fred Olsen, SA/Comisia, T-17/02, ECLI:EU:T:2005:218, punctele 186, 188 și 189.

²⁸ Pachetul SIEG cuprinde Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general (JO C 8, 11.1.2012, p. 4), Decizia Comisiei din 20 decembrie 2011 privind aplicarea articolului 106 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general (JO L 7, 11.1.2012, p. 3), Comunicarea Comisiei intitulată „Cadrul Uniunii Europene pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public (2011)” (JO C 8, 11.1.2012, p. 15) și Regulamentul (UE) nr. 360/2012 al Comisiei din 25 aprilie 2012 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor *de minimis* acordate întreprinderilor care prestează servicii de interes economic general (JO L 114, 26.4.2012, p. 8). În cursul redactării prezentelor orientări, Comisia a început procedura de evaluare a normelor privind ajutoarele de stat pentru serviciile de interes economic general (SIEG) din domeniul sănătății și domeniul social și de evaluare a Regulamentului (UE) nr. 360/2012 al Comisiei.

²⁹ Când pune în aplicare dispozițiile referitoare la obligațiile de serviciu universal din Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice (reformare) (JO L 321, 17.12.2018, p. 36), un stat membru poate să prevadă obligații de serviciu universal și compensații posibile pentru acestea dacă a stabilit, ținând seama de eventualele rezultate ale anchetei geografice efectuate în conformitate cu directiva menționată și de eventualele dovezi suplimentare, când este necesar, că disponibilitatea la punct fix a serviciului adecvat de acces la internet de bandă largă și a serviciilor de comunicații de voce, astfel cum sunt definite în directiva menționată, nu poate fi asigurată în circumstanțe comerciale obișnuite sau prin intermediul altor eventuale instrumente de politică publică pe teritoriul său național sau în diferite părți ale acestuia.

privati au investit deja într-o rețea în bandă largă (sau continuă să extindă rețeaua) și prestează deja servicii în bandă largă competitive, cu o acoperire corespunzătoare, introducerea în paralel a unei rețele în bandă largă competitive și finanțate de stat nu poate fi definită ca SIEG în înțelesul articolului 106 alineatul (2) din tratat³⁰. Cu toate acestea, atunci când se poate demonstra că investitorii privați nu sunt în măsură să asigure, în orizontul de timp relevant, o acoperire adecvată³¹ pentru toți utilizatorii finali, lăsând astfel neconectată o parte importantă a populației, este posibil ca prestarea unui SIEG, în vederea asigurării conectivității pentru partea neconectată din populație, să fie încredințată unei întreprinderi, în conformitate cu normele aplicabile ajutoarelor de stat acordate sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public;

- b) rețeaua trebuie să ofere conectivitate universală pentru toate locațiile rezidențiale și comerciale din zona vizată. Nu este suficient să se acorde sprijin pentru conectarea întreprinderilor³²;
- c) rețeaua trebuie să fie neutră din punct de vedere tehnologic³³ și să ofere exclusiv servicii cu ridicata³⁴ (serviciile cu amănuntul fiind excluse)³⁵ și
- d) prestatorul de SIEG trebuie să ofere toate formele posibile de acces cu ridicata deschis, în mod nediscriminatoriu, promovând furnizarea unor servicii competitive și convenabile ca preț către utilizatorii finali.

³⁰ A se vedea punctul 49 din Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general. A se vedea, de asemenea, Hotărârea Tribunalului din 16 septembrie 2013, *Colt Télécommunications France/Comisia Europeană*, T-79/10, ECLI:EU:T:2013:463, punctul 154 și Decizia C(2016) 7005 final a Comisiei din 7 noiembrie 2016 în cazul SA.37183 (2015/NN) – Franța – *Plan France Très Haut Débit*, considerentul 263 (JO C 68, 3.3.2017, p. 1).

³¹ Rețelele care urmează să fie luate în considerare pentru evaluarea necesității unui SIEG ar trebui să fie întotdeauna din aceeași categorie (în funcție de nivelul de servicii definite ca SIEG).

³² În conformitate cu punctul 50 din Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general. A se vedea, de asemenea, Decizia C(2006) 436 final a Comisiei din 8 martie 2006, cazul N284/05 – Irlanda – Programul regional de bandă largă: rețele din zona metropolitană („MAN”), fazele II și III (JO C 207, 30.8.2006, p. 3) și Decizia C(2007) 3235 final a Comisiei din 10 iulie 2007, cazul N890/06 – Franța – *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit* (JO C 218, 18.9.2007, p. 1).

³³ O rețea ar trebui să fie neutră din punct de vedere tehnologic și astfel să ofere solicitanților de acces posibilitatea de a utiliza oricare dintre tehnologiile disponibile în vederea furnizării de servicii către utilizatorii finali, în concordanță cu parametrii intervenției publice care sunt avuți în vedere.

³⁴ A se vedea Decizia C(2016) 7005 final a Comisiei din 7 noiembrie 2016 în cazul SA.37183 (2015/NN) – Franța – *Plan France Très Haut Débit* (JO C 68, 3.3.2017, p. 1), în temeiul căreia operatorului nu i s-a permis să furnizeze servicii cu amănuntul (considerentul 163 din decizie).

³⁵ Această limitare se justifică prin faptul că, odată ce o rețea în bandă largă care furnizează conectivitate universală a fost instalată, operatorii cu amănuntul care funcționează în condițiile pieței sunt, de obicei, în măsură să furnizeze servicii de comunicații utilizatorilor finali la prețuri competitive.

- (30) În cazul în care prestatorul de SIEG este și operator de bandă largă integrat vertical, ar trebui să se instituie garanții adecvate, pentru a se evita orice conflict de interese, orice discriminare nejustificată și orice alt avantaj indirect ascuns³⁶.

4 EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII ÎN TEMEIUL ARTICOLULUI 107 ALINEATUL (3) LITERA (C) DIN TRATAT

- (31) Comisia va considera că ajutoarele de stat pentru instalarea și/sau adoptarea de rețele de comunicații electronice în bandă largă sunt compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat numai dacă ajutoarele în cauză contribuie la dezvoltarea anumitor activități economice sau a anumitor regiuni economice (prima condiție) și dacă ele nu influențează negativ condițiile schimburilor comerciale, într-o măsură contrară interesului comun (a doua condiție).
- (32) În evaluarea compatibilității pe care o efectuează, Comisia examinează următoarele aspecte:
- a) în ceea ce privește prima condiție, Comisia verifică dacă ajutorul are scopul de a facilita dezvoltarea anumitor activități economice, examinând în special:
 - (i) activitatea economică facilitată de măsura de ajutor;
 - (ii) efectul stimulator al ajutorului, și anume capacitatea ajutorului de a schimba în așa fel comportamentul întreprinderilor în cauză, încât acestea să ajungă să desfășoare o activitate suplimentară pe care nu ar desfășura-o în absența ajutorului sau pe care ar desfășura-o într-un mod sau loc limitat sau diferit;
 - (iii) existența unei încălcări a oricărei dispoziții din dreptul Uniunii în legătură cu măsura în cauză;
 - b) În ceea ce privește a doua condiție, Comisia pune în balanță efectele pozitive ale ajutorului planificat și efectele negative pe care ajutorul le poate avea asupra pieței interne, cum ar fi denaturări ale concurenței și efecte negative asupra comerțului, examinând în special:
 - (i) efectele pozitive ale ajutorului;
 - (ii) dacă ajutorul este necesar și special prevăzut pentru abordarea unei situații în care poate aduce o îmbunătățire substanțială pe care piața nu o poate asigura pe cont propriu, de exemplu prin remedierea unei disfuncționalități a pieței sau prin înlăturarea unei preocupări legate de echitate sau coeziune;
 - (iii) dacă ajutorul este un instrument de politică adecvat pentru îndeplinirea obiectivului său;

³⁶ Astfel de garanții ar trebui să includă, în special, o obligație de separare contabilă și ar putea presupune, de asemenea, înființarea unei entități diferite, din punct de vedere structural și juridic, de operatorul integrat vertical. O astfel de entitate ar trebui să fie singura responsabilă cu respectarea și îndeplinirea misiunii de SIEG care i-a fost atribuită.

- (iv) dacă ajutorul este proporțional și limitat la minimul necesar pentru atingerea obiectivului său și dacă ajutorul stimulează realizarea de investiții sau activități suplimentare în zona vizată;
 - (v) dacă ajutorul este transparent: pentru măsurarea și reducerea la minimum a impactului asupra pieței interne, statele membre, părțile interesate, publicul larg și Comisia trebuie să aibă acces ușor la informații privind ajutorul acordat;
 - (vi) efectele negative ale ajutorului asupra concurenței și a comerțului dintre statele membre.
- (33) Într-o ultimă etapă, Comisia va pune în balanță efectele negative identificate pe care măsura de ajutor le-ar avea asupra pieței interne, pe de o parte, și efectele pozitive pe care ajutorul planificat le-ar avea asupra activităților economice care beneficiază de sprijin, pe de altă parte. Nerespectarea uneia dintre condițiile menționate la punctul 32 va conduce la declararea incompatibilității ajutorului cu piața internă.
- (34) Etapele evaluării realizate de către Comisie cu privire la ajutoarele pentru instalarea și adoptarea de rețele de comunicații electronice în bandă largă sunt prezentate în detaliu în secțiunile 5, 6, 7 și 8.

5 AJUTOARE PENTRU INSTALAREA DE REȚELE DE COMUNICAȚII ELECTRONICE ÎN BANDĂ LARGĂ

- (35) Comisia consideră că piața serviciilor fixe în bandă largă este separată de piața serviciilor mobile în bandă largă³⁷. Prin urmare, normele de evaluare a ajutorului pot să difere în funcție de piața în cauză.

5.1 Prima condiție: facilitarea dezvoltării unei activități economice

5.1.1 Rețelele ca facilitatoare ale activităților economice

- (36) Statele membre trebuie să identifice activitățile economice care vor fi facilitate ca urmare a ajutorului (cum ar fi instalarea de rețele fixe pentru furnizarea de servicii fixe de comunicații performante sau instalarea de rețele mobile pentru furnizarea de servicii mobile de voce și date de înaltă performanță) și să explice în ce mod este sprijinită dezvoltarea activităților respective.
- (37) Ajutoarele pentru instalarea de rețele fixe și ajutoarele pentru instalarea de rețele mobile pot facilita dezvoltarea unei game de activități economice prin mărirea gradului de conectivitate și de acces la rețelele de comunicații electronice pentru cetățeni, întreprinderi și administrații publice. Astfel de ajutoare pot facilita dezvoltarea activităților economice în zonele în care activitățile respective fie nu

³⁷ În cazul în care costurile de instalare a unei rețele fixe sunt foarte ridicate, ca alternativă la rețeaua fixă se poate utiliza o rețea mobilă de înaltă performanță. Între cele două tehnologii continuă să existe însă diferențe semnificative la nivel de calitate. Spre deosebire de rețelele fixe, rețelele mobile permit utilizatorilor finali să se deplaseze (cu un autoturism, de exemplu) în timp ce comunică. Pe de altă parte, rețelele fixe oferă un grad mai ridicat de stabilitate și securitate, în special pentru transmisia de date. Pentru moment, utilizatorii finali recurg de obicei la ambele tehnologii în mod complementar și nu pentru a o înlocui pe una cu cealaltă.

existau, fie erau asigurate doar la un nivel care nu ar permite satisfacerea adecvată a nevoilor consumatorilor.

5.1.2 *Efectul stimulat*

- (38) Se poate considera că un ajutor contribuie la dezvoltarea unei activități economice numai dacă el are un efect stimulat.
- (39) Un ajutor are un efect stimulat dacă stimulează beneficiarul să își schimbe comportamentul în direcția dezvoltării unei anumite activități economice sprijinite de ajutor pe care nu ar fi desfășurat-o în același interval de timp sau pe care ar fi desfășurat-o doar într-un mod sau loc limitat sau diferit, dacă ajutorul nu ar fi fost acordat.
- (40) Ajutoarele nu trebuie să finanțeze costurile unei activități pe care o întreprindere ar desfășura-o în orice situație și nu trebuie să compenseze riscul comercial normal al unei activități economice³⁸.
- (41) Pentru dovedirea unui efect stimulat al ajutoarelor pentru instalarea de rețele fixe sau mobile este necesar să se verifice, prin cartografiere și consultare publică, astfel cum se descrie în secțiunile 5.2.2.4.1 și 5.2.2.4.2, dacă părțile interesate au investit sau intenționează să investească în rețele fixe sau mobile în zonele vizate în orizontul de timp relevant. Dacă o investiție similară ar fi realizată în zonă chiar și în absența ajutorului, se poate considera că ajutorul nu are un efect stimulat. De exemplu, în cazul în care un operator are obligații juridice, cum ar fi obligația de a asigura o anumită acoperire a zonei vizate, în cadrul obligațiilor de acoperire și de calitate a serviciului, aferente drepturilor de utilizare a unui anumit spectru radio pentru instalări de rețele mobile, operatorul respectiv nu poate recurge la ajutor de stat pentru îndeplinirea unor astfel de obligații, deoarece este puțin probabil ca ajutorul să aibă un efect stimulat și, prin urmare, să fie compatibil cu piața internă. Se pot acorda totuși ajutoare de stat pentru asigurarea unei calități a serviciului care să nu se rezume la cerințele prevăzute în astfel de obligații.

5.1.3 *Respectarea altor dispoziții ale dreptului Uniunii*

- (42) Dacă o măsură de ajutor de stat, condițiile aferente acesteia (inclusiv metoda de finanțare a acesteia, atunci când metoda respectivă face parte integrantă din măsura de ajutor) sau activitatea pe care o finanțează duc la încălcarea unei dispoziții din dreptul Uniunii sau a principiilor generale ale acestuia, ajutorul nu poate fi declarat compatibil cu piața internă³⁹. Ar putea fi cazul măsurilor în care acordarea ajutorului este condiționată de îndeplinirea de către beneficiar a obligației de a-și avea sediul sau de a fi stabilit în statul membru în cauză sau în care ajutorul este supus unor clauze care îl condiționează direct sau indirect de originea produselor sau a echipamentelor, cum ar fi cerințele ca beneficiarul să achiziționeze produse fabricate la nivel intern.

³⁸ A se vedea Hotărârea Curții de Justiție din 13 iunie 2013, HGA și alții/Comisia, cauzele conexate C-630/11 P-C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, punctul 104.

³⁹ Hotărârea Curții de Justiție din 22 septembrie 2020, Austria/Comisia, C-594/18 P, EU:C:2020:742, punctul 44.

5.2 A doua condiție: ajutorul nu trebuie să afecteze în mod nejustificat condițiile schimburilor comerciale, într-o măsură contrară interesului comun

5.2.1 Efectele pozitive ale ajutorului

- (43) Statele membre trebuie să descrie dacă și, în caz afirmativ, în ce mod ajutorul va avea efecte pozitive.
- (44) Statele membre pot decide să conceapă măsuri de ajutor de stat care să contribuie la îndeplinirea obiectivelor politicii digitale a Uniunii și, mai precis, la reducerea „decalajului digital”. Ele pot alege să intervină pentru a corecta inegalități sociale sau regionale sau pentru a atinge obiective de echitate, și anume ca modalitate de îmbunătățire a accesului la un mijloc esențial de comunicare și participare în societate, îmbunătățind astfel coeziunea socială și teritorială. În plus, statele membre pot decide să conceapă măsuri de ajutor de stat care să contribuie, de asemenea, la încurajarea realizării obiectivelor Pactului verde al Uniunii și la promovarea investițiilor verzi durabile în toate sectoarele.

5.2.2 Necesitatea intervenției statului

- (45) Ajutoarele de stat trebuie să vizeze situațiile în care pot determina o îmbunătățire substanțială pe care piața nu este în măsură să o asigure prin mijloace proprii.
- (46) Datorită economiilor de densitate, instalarea de rețele în bandă largă este, în general, mai rentabilă în zonele în care cererea potențială este mai mare și mai concentrată, și anume în zonele dens populate. Deoarece costurile fixe ale investiției sunt ridicate, costurile unitare cresc în mod semnificativ, pe măsură ce densitatea populației scade. Prin urmare, atunci când sunt instalate în condițiile pieței, rețelele în bandă largă au tendința de a acoperi în condiții de rentabilitate doar o parte a populației. Măsurile de acordare a ajutoarelor de stat pot, în anumite condiții, să corecteze disfuncționalitățile pieței, mărind astfel eficiența de funcționare a piețelor și gradul de competitivitate.
- (47) Există o „disfuncționalitate a pieței” în cazul în care piețele, prin propriile mecanisme, fără intervenție publică, nu pot asigura un rezultat eficient pentru societate. O astfel de situație ar putea apărea, de exemplu, atunci când anumite investiții nu sunt realizate, chiar dacă beneficiile economice pentru societate depășesc costul respectivelor investiții⁴⁰. În astfel de cazuri, acordarea unui ajutor de stat poate avea efecte pozitive, iar eficiența globală poate fi ameliorată prin ajustarea stimulentei economice pentru părțile interesate.
- (48) În sectorul serviciilor fixe și mobile, o formă de disfuncționalitate a pieței este legată de externalitățile pozitive care nu sunt internalizate de operatorii de pe piață. De exemplu, disponibilitatea rețelelor fixe și mobile creează condiții prielnice pentru o ofertă mai largă de servicii și pentru inovare. Este probabil ca beneficiile globale să fie mai mari decât beneficiile economice generate pentru investitorii rețelei. Prin urmare,

⁴⁰ Cu toate acestea, faptul că o anumită întreprindere nu ar putea să desfășoare un proiect fără ajutor de stat nu presupune existența unei disfuncționalități a pieței. De exemplu, este posibil ca decizia unei întreprinderi de a nu investi într-un proiect cu un grad scăzut de rentabilitate să nu indice o disfuncționalitate a pieței, ci mai degrabă faptul că piața funcționează bine.

rezultatele pieței ar conduce la efectuarea de investiții private insuficiente în rețele fixe și mobile.

- (49) În plus, în cazul în care rezultatele oferite de piețe sunt eficiente, dar considerate nesatisfăcătoare din punctul de vedere al politicii de coeziune, este posibil să fie necesare măsuri de ajutor de stat pentru corectarea unor inegalități sociale sau regionale, în vederea obținerii unor rezultate de piață mai de dorit și echitabile. Mai precis, o intervenție bine orientată a statului în domeniul comunicațiilor în bandă largă poate contribui la reducerea decalajului digital⁴¹.
- (50) Se poate demonstra o disfuncționalitate a pieței și dacă rețeaua existentă oferă utilizatorilor finali, cetățeni sau întreprinderi, o combinație sub nivelul optim de calitate și prețuri ale serviciilor⁴². O astfel de situație se întâlnește atunci când este posibil ca anumite categorii de utilizatori să nu fie deservite în mod adecvat sau, mai ales în absența unor tarife reglementate pentru accesul cu ridicata, ca prețurile de consum să fie mai ridicate decât cele percepute pentru aceleași servicii oferite în alte zone sau regiuni mai competitive, însă comparabile, din statul membru respectiv. Dacă, în plus, perspectivele ca alți operatori să intre pe piață sau să furnizeze servicii în zona respectivă există, dar sunt limitate, ar putea fi indicată finanțarea unei infrastructuri alternative.
- (51) Cu toate acestea, dacă ajutoarele de stat pentru rețelele fixe și mobile în bandă largă ar fi utilizate în zone în care operatorii de pe piață ar alege în mod normal să investească sau au investit deja, investitorii comerciali ar putea fi considerabil descurajați încă de la început să investească. Simpla existență a unor disfuncționalități ale pieței într-un anumit context nu este suficientă pentru a justifica intervenția statului. Un ajutor de stat poate fi direcționat către o disfuncționalitate a pieței numai dacă aceasta rămâne neabordată de alte politici și măsuri⁴³, cum ar fi obligațiile de reglementare privind utilizarea eficace și eficientă a spectrului radio, inclusiv obligațiile de acoperire și de calitate a serviciului aferente drepturilor de utilizare a spectrului radio.

5.2.2.1 Existența unei disfuncționalități a pieței în ceea ce privește rețelele fixe de acces

- (52) Ajutoarele pot aduce o îmbunătățire substanțială pe care piața nu o asigură prin mijloace proprii în zone unde nu există sau nu se preconizează în mod credibil că va fi instalată, în orizontul de timp relevant, o rețea fixă care să poată răspunde la nevoile utilizatorilor finali. În stadiul actual de dezvoltare a pieței și date fiind nevoile

⁴¹ Deși există mai multe motive pentru acest „decalaj digital”, existența unor infrastructuri adecvate de bandă largă este o condiție prealabilă pentru crearea posibilității de conectivitate și pentru eliminarea decalajului. Gradul de urbanizare este un factor important pentru accesul la tehnologiile informației și comunicațiilor și pentru utilizarea acestora. Este posibil ca gradul de pătrundere al internetului să rămână mai scăzut în zonele slab populate din toată Uniunea.

⁴² În cazul în care un stat membru consideră că acesta este motivul pentru intervenția sa, Comisia va examina dacă statul membru respectiv poate demonstra în mod clar și pe bază de fapte verificabile că nevoile utilizatorilor finali nu sunt satisfăcute, ceea ce ar putea fi dovedit cu ajutorul unor sondaje în rândul consumatorilor, al unor studii independente etc.

⁴³ Măsurile administrative și de reglementare au, în general, mai puține efecte de denaturare și ar trebui luate în considerare înainte de a se interveni cu ajutoare de stat.

identificate ale utilizatorilor finali⁴⁴, se poate demonstra existența unei disfuncționalități a pieței în cazul în care piața nu oferă și este puțin probabil ca ea să ofere utilizatorilor finali o conectivitate cu o viteză de descărcare de 1 Gbps. Viteza de încărcare capătă tot mai multă relevanță pentru garantarea accesului utilizatorului la o serie de servicii. Prin urmare, se poate demonstra o disfuncționalitate a pieței și atunci când nu există (și este improbabil să fie asigurată de piață în orizontul de timp relevant) o conectivitate cu o viteză de încărcare de 200 Mbps⁴⁵. În cursul acestui deceniu, existența unei disfuncționalități a pieței poate fi demonstrată⁴⁶ și în cazul în care piața nu satisface și este puțin probabil ca ea să satisfacă nevoile identificate ale utilizatorilor finali în ceea ce privește o viteză mai mare de încărcare⁴⁷, de până la 1 Gbps (a se vedea secțiunea 5.2.3.1.4).

- (53) Este necesară o evaluare atentă pentru a se verifica în ce măsură sectorul privat este în măsură să răspundă la nevoile utilizatorilor finali prin mijloace proprii.
- (54) În vederea evaluării disfuncționalității pieței, se face distincția între tipurile de zone vizate. Zonele de intervenție sunt împărțite în zone albe, zone gri sau zone negre, în funcție de prezența rețelelor ultrarapide.

5.2.2.1.1 Zonele albe

- (55) Zonele albe sunt cele în care nu există și este improbabil să se dezvolte, în orizontul de timp relevant, o rețea ultrarapidă în bandă largă.

5.2.2.1.2 Zonele gri

- (56) Zonele gri sunt cele în care există sau se preconizează în mod credibil că va fi realizată, în orizontul de timp relevant, o rețea ultrarapidă. Simpla existență a unei singure rețele ultrarapide⁴⁸ nu înseamnă neapărat că nu există o disfuncționalitate a pieței.

⁴⁴ Sonia Strube Martins, Christian Wernick; *Telecommunication policy journal* 45 (2021): „Regional differences in residential demand for very high bandwidth broadband internet in 2025” (Diferențe regionale în cererea rezidențială de internet în bandă foarte largă în 2025),.

⁴⁵ Rețelele în bandă largă oferă de obicei viteze de descărcare mai mari decât vitezele de încărcare. Vitezele tipice de încărcare variază între 10 % și 30 % din viteza de descărcare.

⁴⁶ Demonstrarea unei nevoi de viteze de încărcare mai mari înseamnă ca statul membru să ofere dovezi fiabile, obținute din surse verificabile, de exemplu din sondaje privind nevoile utilizatorilor finali, studii privind profilul utilizatorilor finali și evoluția traficului, strategii de specializare inteligentă etc.

⁴⁷ O viteză de încărcare mai mare înseamnă o viteză de încărcare cuprinsă între cel puțin 30 % și maximum 100 % din viteza de descărcare.

⁴⁸ Situația concurențială este evaluată în funcție de numărul de operatori de rețea existenți. În Decizia C(2011) 7285 final a Comisiei din 19 octombrie 2011, cazul N330/2010 – Franța – *Programme national «Très Haut Débit» - Volet B* (JO C 364, 14.12.2011, p. 2), s-a clarificat faptul că existența mai multor furnizori cu amănuntul pe o singură rețea [inclusiv degрупarea buclei locale (LLU)] nu transformă zona într-una „neagră”, dar că teritoriul rămâne o „zonă gri”, deoarece este prezentă o singură rețea.

- (57) Este posibil să se demonstreze o disfuncționalitate a pieței dacă rețeaua ultrarapidă existentă sau preconizată în mod credibil să fie realizată nu poate asigura o viteză de descărcare de cel puțin 1 Gbps și o viteză de încărcare de cel puțin 200 Mbps⁴⁹.

5.2.2.1.3 Zonele mixte (albe și gri)

- (58) În principiu, intervenția propusă ar trebui concepută astfel încât întreaga zonă vizată să fie ori albă, ori gri.
- (59) Cu toate acestea, din motive de eficiență, statele membre pot selecta zone vizate care sunt parțial albe și parțial gri. În cazul în care unii cetățeni și utilizatori comerciali sunt deja deserviți în mod adecvat în zona vizată (sau vor fi în orizontul de timp relevant), trebuie să se asigure faptul că intervenția publică nu duce la supraextinderea nejustificată a rețelei existente. Această situație poate fi prevenită dacă intervenția publică se limitează la măsuri de „umplere a golurilor”. În cazul în care statele membre pot demonstra că o supraextindere limitată a rețelei existente este proporțională și nu creează denaturări nejustificate ale concurenței, intervenția publică poate avea loc⁵⁰. Supraextinderea trebuie să fie limitată la maximum 10 % din totalul locațiilor din zona vizată⁵¹. În astfel de situații, întreaga zonă vizată va fi tratată ca „albă” în scopul evaluării intervenției publice (ceea ce înseamnă că se aplică aceleași condiții care se aplică zonelor albe).

5.2.2.1.4 Zonele negre

- (60) Zonele negre sunt cele în care sunt prezente sau preconizate în mod credibil să fie realizate cel puțin două rețele ultrarapide independente⁵². În astfel de zone, serviciile în bandă largă sunt furnizate, de obicei, în condiții concurențiale (concurență bazată pe infrastructură)⁵³. Se poate demonstra o disfuncționalitate a pieței dacă niciuna dintre

⁴⁹ Deși viteza de descărcare și viteza de încărcare sunt în prezent cei mai relevanți parametri ai calității serviciului, anumiți utilizatori sau furnizarea anumitor servicii ar putea necesita tot mai des, pe lângă viteză, caracteristici specifice (cum ar fi întârzierea de transfer sau variația întârzierii de transfer a pachetelor de date), de care s-ar putea ține seama pentru a se justifica existența unei disfuncționalități a pieței.

⁵⁰ Statul membru trebuie să demonstreze că supraextinderea asigură o reducere semnificativă a cuantumului ajutorului de stat necesar pentru zona vizată (inclusiv faptul că veniturile din zona gri vor fi utilizate pentru asigurarea acoperirii în zona albă, reducându-se astfel în mod semnificativ deficitul de finanțare). De exemplu, în măsura în care veniturile obținute din conexiuni sunt luate în considerare la calcularea deficitului de finanțare (ceea ce nu este relevant, așadar, pentru rețelele care permit exclusiv accesul cu ridicata), o intervenție publică prin care se asigură o conexiune pentru spațiul de la capătul străzii ar putea deveni costisitoare dacă, pentru evitarea unor denaturări nejustificate ale concurenței, nu s-ar permite conectarea altor locații care ar putea fi conectate la noua rețea care beneficiază de ajutor (chiar dacă respectivele gospodării sunt deja deservite de o altă rețea), având în vedere că astfel s-ar reduce veniturile pe care operatorul le-ar putea preconiza, mărindu-se astfel deficitul de finanțare.

⁵¹ La calcularea cuantumului ajutorului de stat trebuie să se țină seama de veniturile obținute din locațiile afectate de supraextindere, pentru a se evita supracompensarea la calcularea deficitului de finanțare.

⁵² Aceeași întreprindere poate opera rețele separate în aceeași zonă (fixe și fixe pe suport radio, de exemplu), ceea ce nu înseamnă însă că zona capătă altă „culoare”. În aceeași ordine de idei, culoarea zonei nu se schimbă nici dacă există două rețele exploatate de societăți diferite care aparțin aceluiași grup.

⁵³ În cazul în care există o singură rețea, chiar dacă această rețea este folosită – prin degрупare (LLU) – de către mai mulți operatori alternativi, zona respectivă este considerată gri. A se vedea, de asemenea, Decizia C(2011) 7285 final a Comisiei din 19 octombrie 2011, cazul N330/2010 – Franța – *Programme national «Très Haut Débit» - Volet B* (JO C 364, 14.12.2011, p. 2).

rețelele existente nu poate asigura o viteză de descărcare de 1 Gbps și o viteză de încărcare de 200 Mbps și dacă niciunul dintre furnizorii existenți nu se angajează să își modernizeze rețeaua pentru asigurarea vitezelor respective în orizontul de timp relevant⁵⁴.

- (61) Dacă cel puțin două rețele existente independente pot fi modernizate pentru a asigura o viteză de descărcare de 1 Gbps⁵⁵, se poate presupune că, pe măsură ce se manifestă o cerere de viteze mai mari, concurența va antrena o modernizare promptă pentru asigurarea unei viteze de descărcare de 1 Gbps și a unei viteze de încărcare de 200 Mbps. Sprijinul acordat de stat pentru construirea unei rețele în bandă largă suplimentare având capacități comparabile va conduce, în principiu, la o denaturare inacceptabilă a concurenței și la excluderea investitorilor privați⁵⁶.

5.2.2.2 Existența unei disfuncționalități a pieței în ceea ce privește rețelele mobile de acces

- (62) Comisia consideră că prezintă o disfuncționalitate a pieței zonele unde nu există sau nu se preconizează în mod credibil că va fi instalată, în orizontul de timp relevant⁵⁷, o rețea mobilă care să poată răspunde la nevoile utilizatorilor finali.
- (63) Aplicațiile existente și viitoare se bazează tot mai des pe rețele mobile performante care să fie disponibile într-o zonă geografică vastă⁵⁸. Utilizatorii finali au nevoie de mobilitate în timp ce comunică, dar și de acces la informații „din mers”. Se preconizează că se vor dezvolta noi forme de activitate economică necesitând un acces online fără sincope la servicii mobile de date și de voce deopotrivă. Pe măsură ce se dezvoltă astfel de activități economice și noi servicii mobile, rețeaua mobilă trebuie, în timp, să ofere o performanță tot mai ridicată. Lipsa sau insuficiența conectivității mobile poate fi în detrimentul anumitor activități economice, cum ar fi activitățile industriale, agricole sau turistice sau mobilitatea conectată, sau poate crea un risc

⁵⁴ Indiferent de nevoia demonstrată de o viteză de încărcare mai mare, nu este posibilă nicio intervenție dacă există cel puțin două rețele care pot fi modernizate pentru a asigura o viteză de încărcare de cel puțin 1 Gbps.

⁵⁵ O rețea care poate fi modernizată pentru a furniza o viteză de descărcare de 1 Gbps este o rețeaua care poate asigura o viteză de descărcare de 1 Gbps pe baza unor investiții limitate, cum ar fi modernizarea echipamentelor active.

⁵⁶ A se vedea Decizia C(2006) 3226 final a Comisiei din 19 iulie 2006, cazul C 35/05 (ex N 59/05) – Țările de Jos – Infrastructura de bandă largă în Appingedam (JO L 86, 27.3.2007, p. 1). În această decizie, Comisia a observat că forțele concurențiale ale pieței specifice nu au fost luate în considerare în mod corespunzător. Mai precis, Comisia a observat că piața neerlandeză a comunicațiilor în bandă largă era o piață în rapidă expansiune, în care furnizorii de servicii de comunicații electronice, inclusiv operatorii de cablu și furnizorii de servicii de internet, se aflau într-un proces de introducere a serviciilor în bandă largă de mare capacitate fără sprijin din partea statului.

⁵⁷ A se vedea, de exemplu, Decizia C(2021) 3492 final a Comisiei din 21 mai 2021, cazul SA.58099 (2021/N) – Germania – Comunicații mobile Mecklenburg-Pomerania de Vest (JO C 260, 2.7.2021).

⁵⁸ A se vedea, de asemenea, Comunicarea „Către o societate europeană a gigabiților”, în care este identificată nevoia de aplicații pentru sectorul autovehiculelor, al transporturilor, al producției și al sănătății, precum și pentru serviciile de siguranță și de urgență de următoare generație (de exemplu, conducerea conectată și automatizată, chirurgia la distanță, agricultura de precizie).

pentru siguranța cetățenilor⁵⁹. Poate fi în special cazul regiunilor îndepărtate sau al zonelor cu densitate scăzută a populației sau nepopulate.

- (64) Într-o zonă unde există deja sau se preconizează în mod credibil că va fi instalată, în orizontul de timp relevant, cel puțin o rețea mobilă, sprijinul public pentru construirea unei noi rețele mobile ar putea denatura dinamica pieței.
- (65) Sprijinul public pentru instalarea unei rețele mobile într-o astfel de zonă poate fi considerat necesar numai când se poate demonstra cumulativ că rețeaua mobilă existentă sau preconizată nu le asigură utilizatorilor finali o calitate suficientă a serviciului pentru satisfacerea nevoilor lor în continuă evoluție și că sprijinul public va remedia în mod adecvat disfuncționalitatea identificată a pieței, aducând astfel o îmbunătățire substanțială pe care piața nu o poate asigura⁶⁰. Capacitățile limitate ale rețelelor mobile existente sau preconizate pot fi cauzate, de exemplu, de o densitate insuficientă a antenelor, de lărgimea de bandă specifică a spectrului sau de caracteristicile echipamentelor active⁶¹.
- (66) Prin urmare, ar putea exista o disfuncționalitate a pieței în prezența unei rețele 4G sau chiar a unei rețele 5G, în cazul în care o astfel de rețea nu le oferă și nu este probabil ca ea să le ofere utilizatorilor finali o calitate a serviciului suficientă pentru satisfacerea nevoilor lor în continuă evoluție.
- (67) Noile forme de activitate economică și de servicii vor necesita un acces online fără sincope (de exemplu pentru mobilitatea conectată și automatizată de-a lungul căilor de transport) și, pe lângă anumite viteze și capacități minime, alte caracteristici specifice, cum ar fi o întârziere de transfer mai scurtă, virtualizarea rețelei sau capacitatea de conectare a mai multor terminale în contextul industrial sau agricol. În astfel de situații se poate ca, în pofida prezenței unei rețele mobile, sprijinul public să fie necesar, în vederea abordării unor disfuncționalități specifice ale pieței legate de cazurile de utilizare identificate.

⁵⁹ Articolul 26 alineatul (5) din Directiva privind serviciul universal prevede obligația operatorilor de comunicații electronice de a pune la dispoziție informațiile privind localizarea apelantului imediat ce apelul ajunge la autoritatea care se ocupă de apelul de urgență. La articolul 109 din CECE se prevede că începând cu 21 decembrie 2020 este obligatoriu să se pună la dispoziția celui mai adecvat centru de preluare a apelurilor de urgență nu doar informația de localizare a apelantului pe baza rețelei, ci și informația de localizare a apelantului obținută pe baza telefonului.

⁶⁰ A se vedea, de exemplu, Decizia C(2020) 8939 final a Comisiei din 16 decembrie 2020, cazul SA.54684 – Germania – Implementarea infrastructurii mobile de mare capacitate în Brandenburg (JO C 60, 19.2.2021, p. 2), Decizia C(2021) 1532 final a Comisiei din 10 martie 2021, cazul SA.56426 – Germania – Implementarea infrastructurii mobile de înaltă performanță în Saxonia Inferioară (JO C 144, 23.4.2021, p. 2) și Decizia C(2021) 3565 final a Comisiei din 25 mai 2021, cazul SA.59574 – Germania – Instalarea infrastructurii mobile de înaltă performanță în Germania (nepublicată încă).

⁶¹ În prezent, obligațiile de acoperire presupun de obicei asigurarea unor viteze de descărcare cuprinse între 30 Mbps și 100 Mbps. Este puțin probabil ca zonele în care sunt furnizate astfel de viteze mai mari să fie afectate de vreo disfuncționalitate a pieței în conjunctura actuală și în stadiul actual de dezvoltare a pieței. Aceasta este însă o piață pe care nevoile utilizatorilor finali evoluează rapid. Cele mai noi generații de rețelele mobile din Europa sunt capabile astăzi să asigure o viteză de descărcare de 150 Mbps și o viteză de încărcare de 50 Mbps – Orientările OAREC privind rețelele de foarte mare capacitate, documentul BoR (20) 165.

- (68) În principiu, în pofida prezenței unei disfuncționalități a pieței, nu se pot acorda ajutoare de stat pentru instalarea unei rețele mobile dacă instalarea unei astfel de rețele face parte din îndeplinirea obligațiilor legate de alocarea spectrului. Se pot acorda însă ajutoare de stat pentru asigurarea unei calități suplimentare a serviciului, care este necesară pentru satisfacerea nevoilor demonstrate ale utilizatorilor finali și care nu se rezumă la ceea ce este deja necesar pentru respectarea unor astfel de obligații. Astfel de ajutoare nu pot să acopere decât costurile suplimentare necesare pentru asigurarea unei calități sporite a rețelei.
- (69) În cazul în care, într-o anumită zonă, există sau va exista în orizontul de timp relevant cel puțin o rețea mobilă ale cărei servicii satisfac nevoile în continuă evoluție ale utilizatorilor finali (a se vedea punctele 63, 65 și 67), sprijinul public pentru o rețea mobilă suplimentară prezentând capacități echivalente ar conduce, în principiu, la o denaturare inacceptabilă a concurenței și la excluderea investițiilor private. În absența unei disfuncționalități a pieței clar demonstrate, Comisia nu va fi în favoarea unor astfel de măsuri.

5.2.2.3 Existența unei disfuncționalități a pieței în ceea ce privește rețelele backhaul

- (70) Rețeaua backhaul este o condiție prealabilă necesară pentru instalarea rețelelor de acces. Rețelele backhaul au potențialul de a stimula concurența în zonele de acces, ceea ce este în beneficiul tuturor rețelelor și tehnologiilor de acces. O rețea backhaul performantă poate să stimuleze investițiile private pentru conectarea utilizatorilor finali, cu condiția să asigure accesul în condiții deschise, transparente și nediscriminatorii la toți operatorii și la toate tehnologiile. Finanțarea publică a rețelelor backhaul este în general o măsură care încurajează concurența și investițiile, permițându-le operatorilor terți să pună la dispoziție rețele de acces și să ofere servicii de conectivitate utilizatorilor finali.
- (71) Întrucât asigură traficul a diverse rețele de acces fixe și/sau mobile, rețelele backhaul necesită o capacitate de transmisie semnificativ mai mare decât rețelele individuale de acces. Având în vedere nevoile actuale ale utilizatorilor finali, modernizarea rapidă continuă a rețelelor de acces, ca urmare a cererii crescânde de transmisii de date, și performanța sporită a fiecărei noi generații mobile, rețelele backhaul trebuie să facă față unor creșteri semnificative ale capacității necesare. În stadiul actual al dezvoltării tehnologice, o astfel de creștere a cererii de capacitate poate fi abordată cu ajutorul unor rețele backhaul prin fibră optică sau al unor rețele backhaul bazate pe alte tehnologii capabile să asigure același nivel de performanță și fiabilitate ca rețelele backhaul prin fibră optică.
- (72) Se poate presupune că există o disfuncționalitate a pieței în ceea ce privește rețeaua backhaul în cazul în care nu există backhaul sau în care backhaulul existent sau preconizat nu este un backhaul prin fibră optică sau un backhaul bazat pe alte tehnologii capabile să asigure același nivel de performanță și fiabilitate ca fibra optică⁶².

⁶² Pentru a se evita ca rețeaua backhaul să devină o sursă de gâtuire, ar putea fi necesar să se majoreze capacitatea acesteia, în paralel cu instalarea unor rețele de acces mai performante. De exemplu, Croația a propus o intervenție a statului pe piața sa națională a rețelelor backhaul, care era caracterizată de constrângeri legate de capacitate. S-a ajuns astfel la o creștere a prețurilor pe piața din aval. Operatorul backhaul existent nu era dispus să investească într-o majorare a capacității. Întrucât problema nu a putut fi

5.2.2.4 Instrumentele pentru determinarea existenței unei disfuncționalități a pieței

- (73) Pentru a identifica zonele cu disfuncționalități ale pieței, statele membre trebuie să stabilească, pe baza unei cartografieri detaliate (a se vedea secțiunea 5.2.2.4.1) și a unei consultări publice (a se vedea secțiunea 5.2.2.4.2), dacă în zonă sunt prezente sau se preconizează în mod credibil că vor fi instalate, în orizontul de timp relevant, rețele fixe sau mobile.

5.2.2.4.1 Cartografierea detaliată și analiza acoperirii

- (74) Statele membre trebuie să identifice zonele geografice care vor fi acoperite de măsura de ajutor în cauză, prin efectuarea unui exercițiu de cartografiere. Comisia consideră că cea mai precisă metodă de cartografiere este metodologia descrisă în secțiunea 3 (pentru rețelele fixe de acces) și în secțiunea 4 (pentru rețelele mobile și fixe de acces pe suport radio) din anexa I. Statele membre pot să propună utilizarea unor metode diferite de cele descrise în aceste două secțiuni, cu condiția ca acestea să respecte punctele 4, 5, 9, 10 și 12 din secțiunea 2, să fie justificate în mod corespunzător și să includă un aviz motivat al autorității naționale de reglementare, în sprijinul utilizării metodologiei alternative propuse.
- (75) Statele membre dispun de o marjă de apreciere semnificativă pentru a defini zonele vizate. Cu toate acestea, ele sunt încurajate să țină seama, când definesc zonele relevante, de condițiile economice, geografice și sociale. De exemplu, întinderea zonelor vizate poate avea un rol în rezultatul procedurii de selecție concurențiale, întrucât s-ar putea ca zonele prea mici să nu ofere suficiente stimulente economice pentru ca actorii de pe piață să participe la procedura de selecție în vederea obținerii ajutorului, în timp ce zonele prea mari ar putea reduce rezultatul concurențial al procedurii de selecție. Dacă s-ar defini mai multe zone mai mici, ceea ce ar conduce la organizarea mai multor proceduri de selecție, s-ar permite mai multor întreprinderi potențiale să beneficieze de ajutor de stat, evitându-se astfel situațiile în care poziția pe piață a unui operator (posibil deja dominantă) ar fi și mai mult consolidată prin măsură.
- (76) Se recomandă insistent consultarea ANR, astfel cum se prevede în secțiunea 5.2.3.5.

5.2.2.4.2 Consultarea publică

- (77) Statele membre trebuie să publice, inclusiv pe o pagină web corespunzătoare aflată la dispoziția publicului la nivel național⁶³, principalele caracteristici ale măsurii și lista zonelor vizate, astfel cum au fost identificate în cursul exercițiului de cartografiere⁶⁴.

soluționată de autoritatea națională de reglementare, Comisia a aprobat o schemă de ajutoare de stat pentru investiții în infrastructura de backhaul prin fibră optică, constatând că poziția dominantă devenise o sursă de gâtuire care a constituit o disfuncționalitate a pieței. Decizia C(2016)436 final a Comisiei din 25 ianuarie 2016, cazul SA.38626 – Croația – Planul național privind banda largă (JO C 104, 18.3.2016, p. 1).

⁶³ Trimiterea de scrisori către furnizorii cunoscuți nu reprezintă îndeplinirea cerinței de consultare publică, prin aceasta din urmă asigurându-se deschiderea și transparența față de orice parte interesată, în interesul securității juridice.

- (78) În cadrul consultării publice, părțile interesate trebuie să fie invitate să își prezinte observațiile cu privire la măsură și să furnizeze informații fundamentate cu privire la rețelele lor prezente sau preconizate în mod credibil să fie instalate în zona vizată în orizontul de timp relevant⁶⁵.
- (79) Când analizează calendarul preconizat pentru instalarea rețelei pentru care au acordat un ajutor, statele membre trebuie să ia în considerare toate aspectele despre care se poate preconiza în mod rezonabil că vor avea efecte asupra duratei instalării noii rețele (și anume timpul necesar pentru procedura de selecție, posibilele acțiuni și contestații în justiție, timpul necesar pentru obținerea drepturilor de trecere și a autorizațiilor, alte obligații care decurg din legislația și reglementările naționale etc.).
- (80) Planurile de investiții credibile trebuie luate în considerare în cadrul consultării publice numai dacă ele ar oferi, singure, performanțe similare cu cele ale rețelei prevăzute finanțate de stat.
- (81) Consultarea publică trebuie să asigure, în cea mai mare măsură posibilă, același nivel de granularitate ca exercițiul de cartografiere și ar trebui să se desfășoare astfel cum se prevede în anexa I⁶⁶, ținându-se seama de clarificările de la punctul 74.
- (82) Indiferent dacă în cursul exercițiului de cartografiere s-au cules deja informații cu privire la viitoare planuri de investiții, rezultatul acestui exercițiu trebuie să fie întotdeauna verificat în cadrul consultării publice. Acest lucru este necesar pentru a se reduce la minimum posibilele denaturări nejustificate ale concurenței cu furnizorii existenți și cu cei care au deja planuri de investiții credibile pentru orizontul de timp relevant.
- (83) Consultarea publică trebuie să dureze cel puțin 30 de zile. De la sfârșitul consultării publice, statul membru are la dispoziție un an pentru a lansa procedura de selecție sau pentru a începe implementarea proiectului, în cazul modelelor de investiții directe. Dacă nu lansează procedura de selecție sau implementarea în termen de un an, statul membru trebuie să efectueze o nouă consultare publică.

⁶⁴ Acesta ar trebui să includă, printre altele, lista zonelor vizate și culoarea acestora pe baza cartografierii, durata măsurii, bugetul, sursele de finanțare publică, identificarea orizontului de timp relevant, criteriile de eligibilitate, inclusiv calitatea serviciilor care urmează să fie furnizate (vitezele de încărcare și de descărcare ale serviciilor care urmează să fie furnizate), pragurile de intervenție (și anume vitezele de încărcare și de descărcare ale serviciilor care pot face obiectul supraextinderii prin măsură), cerințele și prețurile de acces cu ridicata sau metodologia de stabilire a prețurilor.

⁶⁵ Rezultatele unei consultări publice sunt valabile numai pentru orizontul de timp relevant, după care eventualele propuneri de modificare sau completare în zonele vizate trebuie să facă obiectul unui nou exercițiu de cartografiere și al unei noi consultări publice.

⁶⁶ În cadrul unei consultări publice, părțile interesate pot fi întrebat de asemenea – urmând ca răspunsurile să fie luate în considerare la conceperea măsurii – ce produse de acces cu ridicata doresc să fie oferite de orice nouă rețea finanțată de stat care rezultă din orice intervenție publică în viitor, fără ca solicitanții de acces să fie împiedicați astfel să solicite noi forme de produse de acces în cadrul unei abordări de tip „acces pe baza unei cereri rezonabile”.

5.2.2.4.3 Bune practici⁶⁷: evaluarea planurilor de investiții private în cadrul consultării publice

- (84) Există riscul ca o simplă „exprimare a interesului” în planuri viitoare de investiții private în zona vizată de către o parte interesată în cadrul unei consultări publice să întârzie instalarea de rețele în bandă largă dacă astfel de investiții nu mai sunt ulterior realizate, după ce au blocat intervenția publică.
- (85) Pentru a reduce riscul ca intervențiile publice să fie blocate pe baza unor planuri de investiții viitoare care nu se vor materializa, statele membre pot decide să solicite părților interesate să furnizeze, într-un interval de timp adecvat și proporțional cu nivelul de informații solicitate⁶⁸, dovezi care să demonstreze credibilitatea planurilor lor de investiții. O astfel de dovadă poate fi, de exemplu, un plan detaliat de instalare cu obiective intermediare (cum ar fi pentru fiecare perioadă de șase luni), care să demonstreze că investiția va fi realizată în orizontul de timp relevant și va asigura performanțe similare cu cele ale rețelei finanțate de stat care era preconizată.
- (86) Pentru a evalua credibilitatea performanței și acoperirii declarate, statele membre pot utiliza, când este rezonabil și indicat, aceleași criterii cu cele utilizate pentru evaluarea performanței rețelelor existente, astfel cum sunt prevăzute în anexa I.
- (87) Când evaluează credibilitatea viitoarelor planuri de investiții, statele membre pot să țină seama de următoarele criterii:
- a) depunerea de către investitor a unui plan de afaceri solid în care au fost luate în considerare criterii adecvate privind, de exemplu, calendarul, bugetul, situarea geografică a gospodăriilor vizate, calitatea serviciului care urmează să fie furnizat, tipul de rețea și de tehnologie care urmează să fie instalate, rata de utilizare;
 - b) depunerea de către investitor a unui plan de proiect credibil la nivel înalt în care s-a ținut seama în mod corespunzător de obiectivele intermediare ale proiectului, cum ar fi procedurile administrative și autorizațiile, inclusiv drepturile de trecere, autorizațiile de mediu, dispozițiile privind siguranța și securitatea (de exemplu, pentru 5G), lucrările de construcții civile, finalizarea rețelei, începerea operațiunilor cu ridicata și comercializarea serviciilor către utilizatorii finali;
 - c) adecvarea dimensiunii întreprinderii în raport cu dimensiunea investiției;
 - d) experiența investitorilor în proiecte comparabile;
 - e) dacă este necesar și indicat, coordonatele geografice ale elementelor-cheie ale rețelei preconizate (stații de bază, puncte de prezență etc.).

⁶⁷ Secțiunile „Bune practici” oferă îndrumări suplimentare fără caracter obligatoriu și exemple de posibile moduri de punere în aplicare a măsurilor de ajutor.

⁶⁸ Statele membre pot include această solicitare direct în consultarea publică, pentru a folosi timpul în mod eficient. O alternativă ar fi ca, după consultarea publică, statele membre să solicite, în cadrul evaluării rezultatelor consultării publice, informații suplimentare de la anumiți furnizori care au transmis în cadrul consultării publice informații care ar risca să constituie o simplă „exprimare a interesului”.

- (88) Dacă un stat membru consideră că planurile de investiții private sunt credibile, statul membru respectiv poate decide să invite operatorii să semneze acorduri de angajament în care sunt prevăzute și obligații de raportare a progreselor înregistrate cu privire la obiectivele lor intermediare declarate.
- (89) Este responsabilitatea părților interesate să furnizeze informații concludente, sub rezerva aplicării normelor relevante din dreptul Uniunii⁶⁹ sau din dreptul intern.
- (90) Dacă în răspunsurile la consultarea publică nu se furnizează informații relevante, statul membru poate lua o decizie pe baza oricăror alte informații puse la dispoziție în cadrul consultării publice. Informațiile furnizate în răspunsurile la consultarea publică trebuie să fie evaluate de statul membru, astfel cum se prevede în prezenta secțiune și în anexa I. Statele membre ar trebui să comunice rezultatele evaluării lor și motivele acesteia fiecărei părți interesate care a transmis informații despre planul său de investiții private.
- (91) Statul membru ar trebui să consulte ANR cu privire la rezultatele consultării publice, inclusiv cu privire la evaluarea de către statul membru a credibilității viitoarelor planuri de investiții⁷⁰.

5.2.2.4.4 Bune practici: monitorizarea *ex post* a punerii în aplicare a planurilor de investiții private

- (92) Când consideră că planurile de investiții private prezentate sunt credibile și, în consecință, că zona aferentă a fost separată de intervenția publică, statul membru poate decide să solicite operatorilor care au prezentat planurile sau care au încheiat acorduri de angajament să raporteze cu regularitate cu privire la obiectivele lor intermediare declarate pentru instalarea rețelei și furnizarea serviciilor în intervalul de timp declarat.
- (93) Dacă identifică abateri de la planul prezentat, care lasă impresia că proiectul nu se va materializa, sau dacă are motive suficiente să pună la îndoială finalizarea în modul declarat a investiției, statul membru poate decide să solicite părții interesate să furnizeze informații suplimentare care să demonstreze credibilitatea continuă a investiției.
- (94) Dacă are îndoieli semnificative cu privire la finalizarea în modul declarat a investiției, statul membru poate decide, în orice moment din orizontul de timp relevant, să includă zonele vizate de investiție într-un nou exercițiu de consultare publică, în vederea verificării eligibilității potențiale a acestora pentru o intervenție publică.

5.2.3 Adecvarea măsurii de ajutor ca instrument de politică

- (95) Statul membru trebuie să demonstreze că ajutorul și modul în care acesta a fost conceput sunt adecvate pentru abordarea disfuncționalității identificate a pieței și pentru atingerea obiectivelor urmărite de ajutor. O măsură de ajutor nu va fi considerată compatibilă cu piața internă dacă nu este adecvată, de exemplu dacă același rezultat poate fi obținut prin alte măsuri, cu un grad de denaturare mai redus.

⁶⁹ Articolul 29 din Directiva (UE) 2018/1972.

⁷⁰ Un mecanism similar este prevăzut la articolul 22 din Directiva (UE) 2018/1972.

- (96) Pentru a fi adecvate, rețelele fixe și mobile finanțate de stat trebuie să ofere caracteristici semnificativ îmbunătățite în comparație cu rețelele existente. Astfel, rețelele fixe și mobile finanțate de stat ar trebui să poată asigura o schimbare radicală. Se poate demonstra existența unei schimbări radicale dacă, drept urmare a intervenției publice, (i) instalarea noii rețele fixe sau mobile reprezintă o investiție nouă semnificativă în rețeaua în bandă largă⁷¹ și (ii) rețeaua finanțată de stat aduce capacități noi semnificative pe piață în ceea ce privește disponibilitatea serviciilor în bandă largă, capacitatea, vitezele și concurența. Schimbarea radicală trebuie comparată cu performanța rețelei sau a rețelelor existente. Planurile credibile de implementare de rețele nu se iau în considerare pentru evaluarea schimbării radicale, cu excepția cazului în care ele ar oferi, singure, o performanță similară cu cea din planul de rețea finanțată de stat în orizontul de timp relevant.
- (97) Intervenția publică poate fi supusă, în cazuri justificate, unei obligații de protecție a investițiilor private pe o perioadă care nu poate depăși, în principiu, șapte ani⁷².

5.2.3.1 Schimbarea radicală – rețele fixe de acces

- (98) În cazul rețelelor fixe de acces, caracteristicile îmbunătățite pot fi măsurate în viteze. În astfel de cazuri, o schimbare radicală înseamnă o mărire substanțială a vitezei de descărcare și de încărcare (a se vedea punctul 5.2.3.1.4) în comparație cu rețeaua existentă.

5.2.3.1.1 Zonele albe

- (99) Atunci când rețelele existente nu au capacitatea de a asigura o descărcare ultrarapidă, sprijinul public trebuie să determine:
- a) în cazul unei viteze de descărcare mai mici de 30 Mbps – cel puțin dublarea vitezei de descărcare și cel puțin asigurarea unei viteze de descărcare de 30 Mbps;
 - b) în cazul unei viteze de descărcare mai mari sau egale cu 30 Mbps – cel puțin triplarea vitezei de descărcare și cel puțin asigurarea unei descărcări ultrarapide. Uniunea a stabilit un obiectiv strategic pentru 2025, și anume „*acces pentru toate gospodăriile europene, rurale sau urbane, la o*

⁷¹ În cazul rețelelor fixe, de exemplu, investițiile marginale care au legătură doar cu modernizarea componentelor active ale rețelei nu ar trebui să fie considerate eligibile pentru ajutor de stat. În mod similar, deși anumite tehnologii de îmbunătățire a rețelelor din cupru (cum ar fi vectorizarea) ar putea spori capacitățile rețelelor existente, este posibil ca ele să nu necesite investiții semnificative în noi rețele, însemnând, prin urmare, că nu ar trebui să fie eligibile pentru ajutor de stat. În cazul rețelelor mobile, investițiile în echipamente active pot juca un rol important în calitatea serviciilor furnizate. În astfel de cazuri, se poate acorda sprijin public și pentru echipamentele active, cu condiția să nu aibă ca obiect simple modernizări progresive, ci să facă parte dintr-o modernizare semnificativă a capacităților rețelei. A se vedea, de exemplu, Decizia C(2021) 9538 a Comisiei, cazul SA.57216 – Spania – Acoperirea mobilă în zonele rurale din Galicia (nepublicată încă).

⁷² Relevanța și durata unei eventuale obligații de protecție a investițiilor private ar urma să depindă de caracteristicile specifice ale rețelelor protejate, cum ar fi tehnologiile care stau la baza rețelelor în chestiune, perioadele de instalare, existența unor perioade rezervate etc.

conectivitate la internet care oferă o legătură descendentă de cel puțin 100 Mbps, care poate fi modernizată la o viteză exprimată în gigabiți⁷³”.

- (100) În toate cazurile, noua rețea trebuie să asigure o mărire suficientă a vitezei de încărcare⁷⁴ a rețelei existente care oferă cea mai mare viteză de descărcare.
- (101) Astfel cum se explică la punctul 96, intervenția sprijinită de stat trebuie de asemenea să reprezinte o investiție nouă semnificativă în infrastructură, care să aducă pe piață capacități noi semnificative⁷⁵.

5.2.3.1.2 Zonele gri

- (102) Când există deja o rețea ultrarapidă, se poate acorda sprijin public pentru o rețea mai performantă numai dacă investiția finanțată de stat în noua rețea determină cel puțin triplarea vitezei de descărcare și mărire suficientă a vitezei de încărcare în comparație cu infrastructura existentă. După cum s-a indicat în secțiunea anterioară, intervenția sprijinită din fonduri publice trebuie de asemenea să reprezinte o investiție nouă semnificativă în infrastructură, care să aducă pe piață capacități noi semnificative⁷⁶.

5.2.3.1.3 Zonele negre

- (103) Când există deja cel puțin două rețele ultrarapide, se poate acorda sprijin public pentru o rețea mai performantă dacă, pe lângă faptul că asigură cel puțin triplarea vitezei de descărcare și mărire suficientă a vitezei de încărcare în comparație cu rețeaua existentă, noua rețea oferă o viteză de descărcare de cel puțin 1 Gbps.

5.2.3.1.4 Vitezele de încărcare mărite

- (104) În cursul acestui deceniu și având în vedere evoluțiile preconizate ale pieței, s-ar putea să existe o nevoie demonstrată de mărire până la 1 Gbps a vitezei de încărcare. În astfel de circumstanțe, este posibil ca rețelele care asigură o viteză de 1 Gbps pentru descărcare, dar nu și pentru încărcare, să nu satisfacă suficient nevoile specifice ale utilizatorilor finali.
- (105) Pe această bază, se poate permite intervenția publică pentru instalarea de rețele care asigură o viteză de încărcare de până la 1 Gbps în zone unde există deja o rețea care

⁷³ „Conectivitate pentru o piață unică digitală competitivă – către o societate europeană a gigabiților” [COM(2016) 587 final].

⁷⁴ Rețelele în bandă largă oferă de obicei o viteză de descărcare mai mare decât viteza de încărcare. Vitezele tipice de încărcare se situează între 10 % și 30 % din viteza de descărcare. „Mărire suficientă a vitezei de încărcare” înseamnă că viteza de încărcare rezultată trebuie să se încadreze cel puțin în acest interval.

⁷⁵ De exemplu când noua rețea extinde în mod substanțial fibra optică de la centrul rețelei către marginea rețelei, cum ar fi prin (i) instalarea de fibră optică la stațiile de bază, în vederea sprijinirii instalării de rețele fixe de acces pe suport radio, (ii) instalarea de fibră optică până la cabinetele stradale, în cazurile în care cabinetele stradale nu erau conectate anterior la o rețea prin fibră optică sau (iii) mărirea proporției de fibră optică (aducerea fibrei optice mai aproape de utilizatori) în rețelele prin cablu.

⁷⁶ A se vedea și nota de subsol 82.

asigură o viteză de descărcare de 1 Gbps⁷⁷, dacă statul membru demonstrează că există o nevoie identificată de mărire până la 1 Gbps a vitezei de încărcare și dacă sunt îndeplinite condițiile descrise în secțiunea 5.2.2.3. În acest scop, statele membre ar trebui să furnizeze dovezi factice fiabile din surse verificabile.

- (106) Ajutorul de stat pentru instalarea de rețele care să asigure o viteză de încărcare mai mare trebuie să ducă la un progres tehnologic semnificativ, durabil, propice concurenței și netemporar, fără a crea efecte disuasive disproporționate în ceea ce privește investițiile private.

5.2.3.2 Schimbarea radicală – rețele mobile de acces

- (107) O rețea mobilă finanțată de stat trebuie să asigure o „schimbare radicală” în ceea ce privește disponibilitatea serviciului mobil, capacitatea, vitezele și concurența, ceea ce poate stimula adoptarea de noi servicii inovatoare⁷⁸.
- (108) După cum se indică în secțiunea 2.2.2, tranziția către fiecare nouă generație mobilă este, în general, progresivă. Între două generații consecutive complete există sisteme hibride progresive, care sunt de obicei mai performante decât sistemele predecesoare. De exemplu, sistemul de comunicații celulare 4G LTE este mai bun decât 4G în mai multe aspecte, iar tehnologia 5G autonomă este mai performantă decât tehnologia 5G neautonomă. În aceeași ordine de idei, fiecare nouă generație de servicii mobile oferă noi capacități⁷⁹. Deși toate generațiile de tehnologii de comunicații mobile permit servicii mobile de voce, numai generațiile mai noi permit furnizarea unor servicii mobile performante de date. Cel mai important factor de diferențiere a generațiilor de tehnologii de comunicații mobile este capacitatea generală sporită, dat fiind că generațiile mai noi asigură o întârziere de transfer mai scurtă și capacități de transmisie mai mari.
- (109) Întrucât furnizarea de noi capacități necesită mai multă capacitate, tehnologiile de nouă generație necesită noi frecvențe. Întrucât frecvențele reprezintă o resursă limitată, alocarea acestora se face în Uniune pe baza unei licitații sau a altor proceduri de selecție concurențiale. Când în urma acestui proces se implementează o tehnologie mobilă de generație nouă, se poate presupune că respectiva tehnologie va oferi capacități noi semnificative în comparație cu rețelele de mobile existente. Operatorii de rețele mobile sunt dispuși să suporte costuri inițiale semnificative pentru obținerea de noi drepturi de utilizare a spectrului, necesare pentru o tehnologie mobilă de generație nouă, numai dacă se așteaptă ca noua tehnologie respectivă să ofere capacități superioare, care le-ar permite să își rentabilizeze investiția în timp. Având în vedere acest lucru, Comisia a fost de acord să considere că însușirile pe care rețelele

⁷⁷ Indiferent de nevoia demonstrată de o viteză de încărcare mai mare, nu este posibilă nicio intervenție dacă există cel puțin două rețele care pot fi modernizate pentru asigurarea unei viteze de încărcare de cel puțin 1 Gbps.

⁷⁸ Aceasta poate include furnizarea de servicii noi care nu ar fi fost posibile în absența intervenției publice, de exemplu mobilitatea conectată și automatizată.

⁷⁹ A se vedea și nota de subsol 24.

4G le au în plus față de generațiile anterioare reprezintă o schimbare radicală⁸⁰. În aceeași ordine de idei, rețelele 5G autonome au capacități funcționale suplimentare în comparație cu generațiile anterioare și în comparație cu soluțiile 5G neautonome, cum ar fi întârzierea de transfer foarte scurtă, fiabilitatea ridicată și posibilitatea de rezervare a unei părți din rețea pentru o anumită utilizare, precum și garantarea unei anumite calități a serviciului. Aceste caracteristici vor permite rețelelor 5G autonome să sprijine noi servicii (de exemplu, serviciile de monitorizare a sănătății și serviciile de urgență, controlul în timp real al utilajelor din fabrici, rețele inteligente pentru gestionarea energiei din surse regenerabile, mobilitatea conectată și automatizată, detectarea precisă a defecțiunilor și intervenția rapidă), asigurând astfel o schimbare radicală în comparație cu generațiile anterioare și cu rețelele 5G neautonome. Se preconizează că tehnologiile mobile de generație următoare (de exemplu, 6G) vor oferi capacități și mai mari în viitor.

5.2.3.3 Schimbarea radicală – rețele backhaul

- (110) O rețea backhaul finanțată de stat trebuie să asigure o „schimbare radicală” în ceea ce privește serviciile care se pot baza pe ea. Se poate demonstra o „schimbare radicală” când noua rețea backhaul asigură cel puțin dublarea vitezei de descărcare și de încărcare a rețelelor backhaul existente și preconizate.

5.2.3.4 Instrumentele de politică alternative

- (111) Ajutorul de stat nu este singurul instrument de politică de care dispun statele membre pentru a impulsiona investițiile în instalarea de rețele de comunicații electronice în bandă largă. Statele membre pot recurge la alte instrumente disponibile, mai adecvate, cum ar fi măsurile nemonetare legate de cerere, măsurile administrative și de reglementare sau instrumentele bazate pe piață (a se vedea anexa II). De asemenea, pentru evaluarea caracterului adecvat al măsurii de ajutor propuse se poate ține seama de rezultatele evaluărilor *ex post* descrise în secțiunea 8.

5.2.3.5 Bune practici: rolul ANR-urilor, al ANC-urilor, al centrelor naționale de competență și al birourilor cu competențe în materie de bandă largă

- (112) ANR-urile au un rol deosebit de important în conceperea celor mai adecvate măsuri de ajutor de stat, care să sprijine comunicațiile în bandă largă. ANR-urile au dobândit cunoștințe tehnice și de specialitate datorită rolului esențial care le-a fost atribuit prin reglementările sectoriale și sunt cel mai bine plasate pentru a sprijini autoritățile publice în privința conceperii măsurilor de ajutor de stat.
- (113) Statele membre sunt încurajate să consulte sistematic ANR-urile cu privire la conceperea măsurilor de ajutor de stat, în special, dar nu numai, cu privire la identificarea zonelor vizate (cartografiere și consultare publică), evaluarea schimbării radicale, produsele de acces cu ridicata, condițiile și stabilirea prețurilor, mecanismele de soluționare a conflictelor, precum și mecanismele utilizate în cazul unor litigii legate de oricare dintre aceste aspecte. Statele membre sunt încurajate să ofere ANR-urilor resursele și competențele de care acestea au nevoie pentru a furniza un astfel de

⁸⁰ A se vedea, de exemplu, Decizia C(2020) 8939 final a Comisiei din 16 decembrie 2020, cazul SA.54684 – Germania – Implementarea infrastructurii mobile de mare capacitate în Brandenburg (JO C 60, 19.2.2021, p. 2).

sprijin. Atunci când este necesar, statele membre ar trebui să asigure un temei juridic corespunzător pentru o astfel de implicare a ANR-urilor în cazul proiectelor de comunicații în bandă largă finanțate prin ajutoare de stat⁸¹.

- (114) În conformitate cu bunele practici, fără a aduce atingere competențelor pe care ANR-urile le au în temeiul cadrului de reglementare, ANR-urile pot emite orientări pentru autoritățile locale cu privire, printre altele, la efectuarea de analize de piață și la definirea produselor de acces cu ridicata și stabilirea prețurilor. În astfel de orientări ar trebui să se țină seama de cadrul de reglementare și de recomandările emise de Comisie⁸².
- (115) Pe lângă ANR-uri, statele membre pot implica și autoritățile naționale de concurență (ANC-uri), consultându-le, de exemplu, în vederea obținerii unor recomandări cu privire la modul de creare a unor condiții de concurență echitabile pentru operatori și de evitare a alocării către un singur operator a unei părți disproporționat de mari din fondurile de stat, prin care s-ar consolida o poziție pe piață (probabil deja dominantă)⁸³.
- (116) Statele membre pot să înființeze centre naționale de competență sau birouri cu competențe în materie de bandă largă, care ar putea ajuta autoritățile să conceapă măsuri adecvate de ajutor de stat și să asigure coerența în aplicarea măsurilor supuse normelor privind ajutoarele de stat care sunt luate în considerare în prezentele orientări⁸⁴.

5.2.4 Proportionalitatea măsurii de ajutor

- (117) Statele membre trebuie să demonstreze că ajutorul este proporțional cu problema abordată, arătând, în esență, că nu s-ar fi putut obține aceeași schimbare de comportament (la nivel de efect stimulat) cu mai puține ajutoare și mai puține denaturări. Se consideră că ajutorul este proporțional atunci când cuantumul său este limitat la minimumul necesar și când potențialele denaturări ale concurenței sunt reduse la minimum, în conformitate cu secțiunile 5.2.4.1-5.2.4.7.

⁸¹ În cazul în care ANR a primit, în temeiul dreptului intern, competențele necesare pentru a se implica în proiecte de comunicații în bandă largă finanțate prin ajutoare de stat, statul membru ar trebui să trimită ANR o descriere detaliată a măsurilor de ajutor și caracteristicile relevante, cu cel puțin două luni înainte de notificarea unui ajutor de stat, astfel încât ANR să dispună de o perioadă rezonabilă de timp pentru a emite un aviz.

⁸² Astfel s-ar spori transparența, s-ar reduce sarcina administrativă pentru autoritățile locale și s-ar putea ca ANR-urile să fie obligate să analizeze fiecare caz de ajutor de stat în parte.

⁸³ A se vedea, de exemplu, *Avis n°12-A-02 du 17 janvier 2012 relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit* (avizul autorității franceze de concurență privind dezvoltarea rețelelor în bandă largă de foarte mare viteză).

⁸⁴ A se vedea, de exemplu, Decizia K(2008) 6705 a Comisiei din 5 noiembrie 2008, cazul N 237/08 – Germania – Sprijin pentru banda largă în Saxonia Inferioară (JO C 18, 24.1.2009, p. 1), Decizia C(2012) 8223 final a Comisiei din 20 noiembrie 2012, cazul SA.33671 (2012/N) – Regatul Unit – Schema națională de bandă largă pentru Regatul Unit – Furnizarea de bandă largă în Regatul Unit (JO C 16, 19.1.2013, p. 2) și Decizia C(2016) 3208 final a Comisiei din 26 mai 2016, cazul SA.40720 (2016/N) – Regatul Unit – Furnizarea de bandă largă în Regatul Unit (JO C 323, 2.9.2016, p. 2).

5.2.4.1 Procedura de selecție concurențială

- (118) Se consideră că o măsură de ajutor este proporțională atunci când cuantumul ajutorului este limitat la minimul necesar pentru desfășurarea activității economice pentru care s-a acordat ajutorul.
- (119) Ajutoarele trebuie alocate furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice pe baza unei proceduri de selecție concurențiale deschise, transparente și nediscriminatorii, în conformitate cu principiile achizițiilor publice⁸⁵ și cu respectarea principiului neutralității tehnologice, astfel cum este specificat în secțiunea 5.2.4.2, fără a se aduce atingere normelor aplicabile în materie de achiziții publice.
- (120) Se consideră că ajutorul este proporțional și limitat la cuantumul minim necesar dacă el este acordat printr-o procedură de selecție concurențială care atrage un număr suficient de participanți. În cazul în care numărul de participanți nu este suficient, statul membru trebuie să încredințeze unui auditor independent sarcina de evaluare a ofertei (care cuprinde și calculele de costuri) care a fost prezentată de ofertantul câștigător.
- (121) În funcție de circumstanțe, pot fi adecvate diverse proceduri. În cazul proiectelor cu o complexitate tehnică ridicată sau în alte cazuri în care acest lucru este indicat, statele membre pot alege să se angajeze într-o procedură de dialog competitiv cu potențialii ofertanți, cu scopul de a asigura cea mai adecvată concepere a proiectului.
- (122) Statul membru trebuie să se asigure că este selectată soluția cea mai avantajoasă din punct de vedere economic. În acest scop, statul membru trebuie să stabilească criterii calitative de atribuire obiective, transparente și nediscriminatorii și să specifice în prealabil ponderea relativă a fiecărui criteriu. Criteriile calitative de atribuire trebuie să fie evaluate în raport cu cuantumul ajutorului solicitat. În condiții de calitate identice sau similare, ajutorul trebuie acordat ofertantului care solicită cel mai mic cuantum de ajutor;
- (123) Printre criteriile calitative de atribuire se pot număra, printre altele, performanța rețelei (inclusiv securitatea acesteia), acoperirea geografică, calitățile adaptate exigențelor viitorului ale abordării tehnologice, impactul soluției propuse asupra concurenței (inclusiv termenele, condițiile și prețurile de acces cu ridicata)⁸⁶ și costul total al dreptului de proprietate⁸⁷.

⁸⁵ Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO L 94, 28.3.2014, p. 65) și Directiva 2014/23/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind atribuirea contractelor de concesiune (JO L 94, 28.3.2014, p. 1).

⁸⁶ De exemplu, topologiile de rețea care permit degрупarea deplină și efectivă ar trebui să primească mai multe puncte.

⁸⁷ Costul total al dreptului de proprietate este luat în considerare, de exemplu, de către întreprinderi atunci când acestea doresc să investească în proiecte de capital. Costul total al dreptului de proprietate cuprinde investiția inițială, precum și toate cheltuielile directe și indirecte pe termen lung. Deși investiția inițială poate fi raportată cu ușurință, întreprinderile încearcă de cele mai multe ori să analizeze toate cheltuielile indirecte potențiale care pot avea o influență semnificativă asupra deciziei de investiție.

- (124) Statele membre sunt de asemenea încurajate să ia în considerare criterii referitoare la performanța în materie de climă și de mediu a rețelei. Astfel de criterii pot include, de exemplu, impactul rețelei asupra climei și a mediului⁸⁸ sau conformitatea măsurii cu reglementările naționale și ale UE în materie de climă și de mediu. Statele membre pot, de asemenea, să impună ofertantului selectat obligația de a pune în aplicare măsuri de atenuare în cazul în care rețeaua ar avea un impact negativ asupra mediului.
- (125) În cazul în care ajutorul este acordat, fără procedură de selecție concurențială, unei autorități publice pentru instalarea și gestionarea unei rețele în bandă largă la nivel cu ridicata⁸⁹ în mod direct sau prin intermediul unei entități interne (modelul de investiții directe), statul membru trebuie să își justifice, în mod similar, alegerea rețelei și a soluției tehnologice⁹⁰.
- (126) Orice concesiune sau alt tip de contract prin care un terț este însărcinat de către o astfel de autoritate publică sau entitate internă să proiecteze, să construiască sau să exploateze rețeaua trebuie să facă obiectul unei proceduri de selecție concurențiale deschise, transparente și nediscriminatorii, în conformitate cu principiile achizițiilor publice și cu respectarea principiului neutralității tehnologice, fără a se aduce atingere normelor aplicabile în materie de achiziții publice, pe baza ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic.

5.2.4.2 Neutralitatea tehnologică

- (127) După principiul neutralității tehnologice, intervenția publică nu trebuie să favorizeze sau să excludă vreo tehnologie anume, nici la selectarea beneficiarilor, nici la furnizarea accesului cu ridicata. Având în vedere că există diferite soluții tehnologice, în cadrul licitației nu ar trebui să se favorizeze sau să se excludă vreo tehnologie sau platformă de rețea anume. Ofertanții ar trebui să aibă posibilitatea de a propune furnizarea serviciilor necesare cu ajutorul oricărei tehnologii sau combinații de tehnologii pe care o consideră adecvată. Rămâne neatinsă posibilitatea statelor membre de a determina performanța dorită, inclusiv eficiența energetică a rețelelor *ex ante*, și de a acorda puncte de prioritate celei mai adecvate soluții tehnologice sau combinații de soluții tehnologice pe baza unor criterii obiective, transparente și nediscriminatorii, în conformitate cu secțiunea 5.2.4.1. O rețea de comunicații electronice finanțată de stat trebuie să permită accesul tuturor solicitanților de acces, în condiții echitabile și nediscriminatorii, indiferent de tehnologia utilizată.

⁸⁸ De exemplu, consumul de energie sau ciclul de viață al investiției, ținând seama de criteriile de „a nu prejudicia în mod semnificativ”, astfel cum au fost introduse în Regulamentul privind taxonomia, și anume Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile.

⁸⁹ Beneficiarului ajutorului i se poate permite să furnizeze servicii cu amănuntul în calitate de „distribuitor de forță majoră” în cazul în care un consumator nu poate obține un serviciu de vânzare cu amănuntul de pe piață. A se vedea Decizia C(2019) 8069 final a Comisiei din 15 noiembrie 2019, cazul SA.54472 (2019/N) – Irlanda – Planul național privind banda largă (JO C 7, 10.1.2020, p. 1).

⁹⁰ A se vedea Decizia C(2018) 6613 final a Comisiei din 12 octombrie 2018, cazul SA.49614 (2018/N) – Lituania – Dezvoltarea infrastructurii de acces de generație următoare – RAIN 3 (JO C 424, 23.11.2018, p. 8); Decizia C(2016) 3931 final a Comisiei din 30 iunie 2016, cazul SA.41647 – Italia – Strategia Banda Ultralargă (JO C 258, 15.7.2016, p. 4); Decizia C(2019) 6098 final a Comisiei din 20 august 2019, cazul SA.52224 – Austria – Proiect privind banda largă în Carintia (JO C 381, 8.11.2019, p. 7).

5.2.4.3 Utilizarea infrastructurii existente

- (128) Posibilitatea de reutilizare a infrastructurii existente este unul dintre principalii factori decisivi pentru reducerea costului total al instalării unei noi rețele în bandă largă și pentru limitarea impactului negativ al acesteia asupra mediului⁹¹.
- (129) Statele membre trebuie să instituie o bază de date la nivel național cu privire la disponibilitatea infrastructurilor existente care ar putea fi reutilizate pentru implementarea benzii largi, inclusiv activele de infrastructură comercială și activele de infrastructură deținute de organisme publice.
- (130) Statele membre trebuie să includă în documentele procedurii de selecție concurențiale toate informațiile privind infrastructura existentă disponibilă, identificată cu ajutorul bazei de date naționale, astfel cum a fost completată sau actualizată în urma exercițiului de cartografiere și consultare publică.
- (131) Statele membre ar trebui să încurajeze operatorii care participă la o procedură de selecție concurențială (ofertanții) să utilizeze infrastructura existentă disponibilă, pentru a se evita utilizarea inutilă și excesivă de resurse și pentru a se menține la un nivel scăzut cuantumul finanțării publice. În acest sens, există, printre altele, posibilitatea de utilizare a infrastructurii proprii a operatorului, de utilizare a infrastructurii altor operatori (inclusiv a produselor reglementate⁹²), de utilizare a altor infrastructuri de utilități existente (inclusiv, de exemplu, a conductelor de apă și de canalizare și a infrastructurii de energie electrică relevante), de reutilizare a pilonilor de antenă radio, de utilizare a infrastructurii publice etc.
- (132) Orice operator care deține sau controlează o infrastructură (indiferent dacă aceasta este utilizată efectiv) în zona vizată și care dorește să participe la licitație trebuie:
- a) să informeze autoritatea care acordă ajutorul și ANR cu privire la infrastructura respectivă în cursul exercițiului de cartografiere și consultare publică;
 - b) să se angajeze să pună infrastructura la dispoziția altor operatori, pentru ca aceștia să o poată menționa în ofertele lor și
 - c) să furnizeze informații adecvate cu privire la utilizarea infrastructurii respective (inclusiv termenele, condițiile, prețurile).
- (133) Informațiile indicate la punctul 132 litera c) trebuie furnizate cu suficient timp înainte pentru a putea fi luate în considerare în mod eficient de alți operatori în ofertele lor și pentru a permite transmiterea de eventuale clarificări sau informații lipsă. În orice caz,

⁹¹ În Directiva privind reducerea costurilor conexe benzii largi (Directiva 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelilor de comunicații electronice de mare viteză, JO L 155, 23.5.2014, p. 1) sunt prevăzute exemple de măsuri pentru reducerea costurilor aferente instalării de rețele și a impactului acestora asupra mediului.

⁹² Când rețeaua existentă este accesată cu ajutorul unui produs care este disponibil ca urmare a unor obligații de reglementare, limitările pe care le implică utilizarea respectivului produs de acces reglementat trebuie luate în considerare la evaluarea propunerii în cadrul procesului de selecție concurențial. Numai ofertanții care nu dețin sau nu controlează respectiva rețea existentă reglementată pot utiliza un produs de acces reglementat în oferta lor. A se vedea Decizia C(2016) 3208 final a Comisiei din 26 mai 2016, cazul SA 40720 (2016/N) – Regatul Unit – Furnizarea de bandă largă în Regatul Unit (JO C 323, 2.9.2016, p. 2).

informațiile trebuie furnizate cu cel puțin două luni înainte de data-limită de depunere a ofertei în cadrul procedurii de selecție concurențiale.

- (134) Statele membre pot consulta ANR cu privire la caracterul adecvat al termenelor, condițiilor și prețurilor propuse de operatori pentru utilizarea infrastructurii existente, în scopul de a se asigura că respectivele condiții nu sunt excesiv de prohibitive și nu riscă să împiedice utilizarea infrastructurii în cauză.

5.2.4.4 Accesul cu ridicata

- (135) Accesul efectiv cu ridicata al părților terțe la rețele finanțate de stat este o componentă indispensabilă a oricărei măsuri de ajutor de stat. Mai precis, accesul cu ridicata permite operatorilor terți să concureze cu ofertantul selectat, consolidând astfel oferta și concurența în zonele vizate de măsură și evitând în același timp crearea unor monopoli regionali de servicii. Permițând dezvoltarea concurenței în zona vizată, accesul cu ridicata asigură, de asemenea, dezvoltarea pe termen mai lung a pieței în zona respectivă. Această condiție este valabilă indiferent dacă în prealabil a fost efectuată o analiză de piață în înțelesul capitolului III din Directiva (UE) 2018/1972. Tipul obligațiilor pentru accesul cu ridicata impuse în cazul unei rețele finanțate de stat ar trebui aliniate la gama de obligații privind accesul prevăzute în reglementările sectoriale. Beneficiarii de ajutoare ar trebui totuși să ofere o gamă mai largă de produse de acces cu ridicata decât cea impusă de ANR-uri operatorilor cu o putere de piață semnificativă, deoarece beneficiarul ajutorului nu folosește numai resursele proprii, ci și banii contribuabililor pentru instalarea propriei rețele. Un astfel de acces cu ridicata ar trebui acordat cât mai curând posibil înainte de începerea furnizării serviciilor relevante și, în cazul în care operatorul de rețea intenționează să furnizeze și servicii cu amănuntul, cu cel puțin șase luni înainte de lansarea serviciilor cu amănuntul.
- (136) Rețeaua finanțată de stat trebuie să ofere acces efectiv, în condiții echitabile și nediscriminatorii, tuturor operatorilor care îl solicită, ceea ce poate presupune modernizarea și mărirea capacității infrastructurii existente, când este necesar, și instalarea unei infrastructuri noi suficiente (de exemplu a unor conducte destul de largi pentru instalarea unui număr suficient de rețele, care nu poate fi mai mic de trei, și a diferite topologii de rețea)⁹³.

⁹³ În funcție de tipul de intervenție, aceasta poate include conducte de dimensiuni adecvate, un număr suficient de fibre negre, tipul și modernizarea stâlpilor/pilonilor/turnurilor, tipul și dimensiunea cabinetelor stradale pentru asigurarea unei degрупări eficiente etc. A se vedea Decizia C(2016) 3208 final a Comisiei din 26 mai 2016, cazul SA.40720 (2016/N) – Regatul Unit – Furnizarea de bandă largă în Regatul Unit (JO C 323, 2.9.2016, p. 2) și Decizia C(2019) 8069 final a Comisiei din 15 noiembrie 2019, cazul SA.54472 (2019/N) – Irlanda – Planul național privind banda largă (JO C 7, 10.1.2020, p. 1).

5.2.4.4.1 Produsele de acces cu ridicata

5.2.4.4.1.1 Rețelele fixe de acces instalate în zone albe și gri

- (137) Rețeaua finanțată de stat trebuie să asigure accesul de tip bitstream, accesul degрупat virtual („VULA” – *virtual unbundled access*⁹⁴), accesul la cabinete stradale, stâlpi/piloni/turnuri, conducte și fibră neagră⁹⁵.

5.2.4.4.1.2 Rețelele fixe de acces care sunt instalate în zone negre și asigură o viteză de încărcare mai mare

- (138) În zonele ultrarapide negre și în cazul rețelelor care asigură o viteză de încărcare mai mare (a se vedea secțiunea 5.2.3.1.4), rețeaua finanțată de stat trebuie să asigure o degрупare fizică eficientă și completă, în plus față de ceea ce este prevăzut pentru zonele albe și gri.

5.2.4.4.1.3 Rețelele mobile de acces

- (139) În cazul intervențiilor de sprijin pentru rețele mobile de acces, rețeaua finanțată de stat trebuie să ofere⁹⁶ gama cea mai largă de produse de acces cu ridicata, inclusiv, printre altele, accesul de tip bitstream, accesul la stâlpi/piloni/turnuri și accesul la produsele necesare, pe măsură ce acestea devin disponibile, pentru exploatarea celor mai avansate caracteristici⁹⁷ ale rețelelor 5G și ale viitoarelor generații de rețele mobile⁹⁸. Accesul efectiv poate însemna și accesul la componente ale rețelei care nu au fost finanțate de stat, dar de care solicitantul de acces are nevoie pentru a-și furniza serviciile⁹⁹.

5.2.4.4.1.4 Rețelele backhaul

- (140) În cazul intervențiilor în rețele backhaul, rețeaua finanțată de stat trebuie să asigure accesul de tip bitstream și accesul la stâlpi/piloni/turnuri, conducte și fibră neagră.
- (141) Rețeaua finanțată de stat trebuie să ofere acces efectiv, în condiții echitabile și nediscriminatorii, tuturor operatorilor care îl solicită, ceea ce poate presupune, în conformitate cu punctul 136, instalarea unei infrastructuri noi suficiente (de exemplu a

⁹⁴ Pentru a fi eligibil pentru ajutor de stat, orice produs VULA trebuie să fi primit aprobarea prealabilă a autorității naționale de reglementare competente.

⁹⁵ Operatorii de rețele fixe care permit accesul pe suport radio („FWA” – *fixed wireless access*) trebuie să acorde accesul la infrastructura lor fizică, inclusiv accesul nediscriminatoriu al operatorilor la piloni/turnuri.

⁹⁶ Inclusiv solicitanților de acces FWA.

⁹⁷ Cum ar fi roamingul, rețeaua de acces radio cu mai mulți operatori (MORAN – *Multi-Operator Radio Access Network*), rețeaua centrală cu mai mulți operatori (MOCN – *Multi-Operator Core Network*), partiționarea rețelei.

⁹⁸ Când acordă ajutorul, statele membre trebuie să se asigure că pilonii și turnurile au dimensiunea adecvată pentru a permite acordarea unui astfel de acces.

⁹⁹ Accesul efectiv înseamnă că solicitantul de acces este în măsură să transmită semnale de la pilon/turn către rețeaua backhaul la care este conectat pilonul/turnul.

unor conducte destul de largi pentru instalarea de fibră neagră în cantitatea necesară pentru satisfacerea nevoilor previzibile ale tuturor operatorilor de pe piață).

5.2.4.4.2 Termenele și condițiile pentru accesul cu ridicata

- (142) Accesul efectiv cu ridicata trebuie acordat pentru o perioadă de cel puțin zece ani pentru toate produsele active, cu excepția VULA.
- (143) Accesul bazat pe VULA trebuie acordat pentru o perioadă de timp egală cu durata de viață a infrastructurii pasive pentru care VULA este un substitut¹⁰⁰.
- (144) Accesul la infrastructuri pasive noi (cum ar fi conducte, stâlpi, cabinete stradale, fibră neagră etc.) trebuie acordat pe durata de viață a elementului de rețea în cauză¹⁰¹. Dacă se acordă ajutor de stat pentru o infrastructură pasivă nouă, infrastructura pasivă trebuie să fie destul de largă pentru a permite instalarea a cel puțin trei rețele și a diferite topologii de rețea¹⁰². Rămân neatinse toate obligațiile de reglementare similare, care pot fi impuse de ANR pe piața specifică în cauză pentru a încuraja concurența efectivă, și eventualele măsuri adoptate în aceeași perioadă sau după expirarea perioadei de zece ani.
- (145) Statele membre trebuie să consulte ANR-urile cu privire la produsele, condițiile și prețurile de acces cu ridicata, iar ANR-urile sunt încurajate să ofere îndrumări, astfel cum se prevede în secțiunea 5.2.3.5.
- (146) În toată rețeaua finanțată de stat, inclusiv în părțile rețelei în cazul cărora s-au utilizat infrastructurile existente, trebuie să se aplice aceleași condiții de acces¹⁰³. Respectarea obligațiilor de acces trebuie să fie asigurată indiferent de schimbările intervenite în ceea ce privește proprietatea, gestionarea sau exploatarea rețelei finanțate de stat.
- (147) Beneficiarul ajutorului sau solicitantii de acces care se conectează la rețeaua finanțată de stat pot să extindă rețeaua în zone adiacente, folosind în acest scop resurse proprii. Zonele adiacente trebuie înțelese ca zone din afara zonei vizate. Solicitanții de acces pot efectua astfel de extinderi cu respectarea condiției de acces cu ridicata. Dacă nu există nicio legătură între solicitantii de acces și beneficiarul ajutorului, nu există nicio limită pentru extinderile private ale celor dintâi.

¹⁰⁰ Întrucât VULA este considerat un substitut de degрупare fizică a unei infrastructuri pasive noi, se aplică aceleași norme ca în cazul unei infrastructuri pasive noi.

¹⁰¹ A se vedea Decizia C(2019) 8069 final a Comisiei din 15 noiembrie 2019, cazul SA.54472 (2019/N) – Irlanda – Planul național privind banda largă (JO C 7, 10.1.2020, p. 1). Ori de câte ori decide să modernizeze sau să înlocuiască infrastructura pasivă înainte de sfârșitul duratei de viață a infrastructurii pentru care s-a acordat ajutorul, beneficiarul ajutorului trebuie să continue să acorde acces la noua infrastructură pe întreaga durată de viață a infrastructurii inițiale.

¹⁰² De exemplu, în cazul construirii de noi conducte, acestea ar trebui să permită instalarea a cel puțin trei cabluri independente, fiecare având cel puțin capacitatea de a găzdui mai mulți operatori. În cazul în care infrastructura existentă prezintă limite de capacitate și nu permite instalarea a cel puțin trei cabluri independente, operatorul rețelei finanțate de stat trebuie să pună la dispoziția solicitanților de acces, pe baza principiului „primul venit, primul servit”, cel puțin 50 % din capacitatea existentă.

¹⁰³ De exemplu, utilizarea accesului cu ridicata de către terți nu poate fi limitată doar la furnizarea de servicii de bandă largă cu amănuntul.

- (148) Când efectuează o consultare publică cu privire la rețeaua existentă sau planificată în zona vizată (a se vedea secțiunea 5.2.2.3), statul membru trebuie să indice faptul că extinderile private sunt permise într-o etapă ulterioară, cu excepția cazului în care părțile interesate dintr-o zonă adiacentă se opun unor astfel de extinderi în cursul procesului de consultare publică.
- (149) Dacă, în cadrul exercițiului de cartografiere și al consultării publice, părțile interesate demonstrează că extinderea preconizată intră într-o zonă adiacentă deservită deja de cel puțin două rețele independente care oferă viteze comparabile cu cele ale rețelei finanțate de stat sau că există în zona adiacentă cel puțin o rețea comparabilă care a intrat în funcțiune cu mai puțin de cinci ani înainte de intrarea în funcțiune a rețelei finanțate de stat, extinderea privată în respectiva zonă adiacentă poate fi efectuată numai după doi ani de la intrarea în funcțiune a rețelei finanțate de stat¹⁰⁴.
- (150) Ca excepție de la secțiunea 5.2.4.4.1, statele membre pot, în anumite circumstanțe, să limiteze furnizarea anumitor produse de acces care ar spori în mod disproporționat costurile de investiții fără a aduce beneficii semnificative la nivel de concurență sporită în cazurile de cerere rezonabilă din partea unui solicitant de acces. O astfel de excepție este posibilă în următoarele condiții:
- a) zona în cauză este o zonă cu o densitate scăzută a populației, în care serviciile în bandă largă sunt limitate sau în care beneficiarii ajutoarelor sunt întreprinderi locale mici¹⁰⁵;
 - b) nu se poate limita accesul pe baza unei cereri rezonabile în zonele dens populate în care se poate prevedea apariția concurenței la nivel de infrastructură; în astfel de zone, rețeaua finanțată de stat ar trebui să ofere toate tipurile de produse de acces la rețea;
 - c) statele membre trebuie să demonstreze, pe baza unor calcule detaliate și obiective ale costurilor, creșterea disproporționată a costurilor pentru fiecare produs de acces în cauză;
 - d) se consideră că cererea este rezonabilă dacă (i) solicitantul de acces prezintă un plan de afaceri coerent care justifică dezvoltarea produsului în rețeaua finanțată de stat și (ii) în aceeași zonă geografică niciun alt operator nu oferă deja produse de acces comparabile, la prețuri echivalente cu cele din zonele mai dens populate¹⁰⁶;

¹⁰⁴ Aceste norme se aplică și în cazul conexiunilor la rețelele backhaul finanțate de stat sau în cazul rețelelor mobile finanțate de stat care sunt ulterior utilizate pentru FWA în zone care sunt deja acoperite de o rețea fixă.

¹⁰⁵ A se vedea, de exemplu, Decizia C(2011) 7285 final a Comisiei din 19 octombrie 2011, cazul N 330/2010 – Franța – *Programme national „Très Haut Débit” – Volet B* (JO C 364, 14.12.2011, p. 2) și Decizia C(2012) 8223 final a Comisiei din 20 noiembrie 2012, cazul SA.33671 (2012/N) – Regatul Unit – Schema națională de comunicații în bandă largă pentru Regatul Unit – Furnizarea de servicii în bandă largă în Regatul Unit (JO C 16, 19.1.2013, p. 2).

¹⁰⁶ Alte condiții pot fi acceptate de către Comisie ca parte a analizei proporționalității ținând cont de specificul cazului și de exercițiul comparativ general. A se vedea, de exemplu, Decizia C(2011) 7285 final a Comisiei din 19 octombrie 2011, cazul N 330/2010 – Franța – *Programme national „Très Haut Débit” – Volet B* (JO C 364, 14.12.2011, p. 2) și Decizia C(2012) 8223 final a Comisiei din 20 noiembrie 2012, cazul

- e) dacă o cerere de acces îndeplinește cerințele enumerate la punctul 150 litera a)-punctul 150 litera d), costul suplimentar al furnizării unui astfel de acces este suportat de beneficiarul ajutorului¹⁰⁷.

5.2.4.4.3 Stabilirea prețurilor de acces cu ridicata

- (151) La stabilirea prețurilor pentru produsele de acces cu ridicata, statele membre trebuie să se asigure că prețul accesului cu ridicata pentru fiecare produs de acces se bazează pe unul dintre următoarele criterii de referință și principii de stabilire a prețurilor:
 - a) prețurile medii cu ridicata publicate care predomină în alte zone comparabile, mai competitive, din respectivul stat membru sau din Uniune sau
 - b) în absența unor astfel de prețuri publicate, prețurile reglementate deja stabilite sau aprobate de ANR pentru piețele și serviciile în cauză sau
 - c) în absența unor astfel de prețuri publicate sau reglementate, orientarea în funcție de costuri sau metodologia impusă conform cadrului de reglementare sectorial.
- (152) Fără a aduce atingere competențelor care îi revin ANR în temeiul cadrului de reglementare, ANR ar trebui consultat cu privire la produsele de acces cu ridicata și la termenele și condițiile de acces cu ridicata, inclusiv cu privire la prețuri și litigiile conexe, astfel cum se prevede în secțiunea 5.2.3.5.
- (153) Statele membre trebuie să indice produsele de acces cu ridicata, termenele, condițiile și prețurile în documentația de licitație și trebuie să publice respectivele informații pe un site cuprinzător privind ajutoarele de stat, la nivel național sau regional. Ar trebui ca publicul larg să poată accesa site-ul fără nicio restricție, inclusiv fără a fi nevoie să se înregistreze ca utilizator în prealabil.

5.2.4.5 Recuperarea

- (154) Quantumul ajutorului pentru măsurile de sprijinire a instalării rețelelor fixe și mobile este deseori stabilit *ex ante*, astfel încât deficitul de finanțare preconizat să poată fi acoperit pe durata de viață a proiectului.

SA.33671 (2012/N) – Regatul Unit – Schema națională de comunicații în bandă largă pentru Regatul Unit – Furnizarea de servicii în bandă largă în Regatul Unit (JO C 16, 19.1.2013, p. 2). În cazul îndeplinirii condițiilor, accesul ar trebui acordat într-un termen care este tipic pentru piața respectivă. În caz de conflict, autoritatea care acordă ajutorul poate solicita opinia autorității naționale de reglementare sau a unui alt organism național competent.

¹⁰⁷ Nu se pot acorda ajutoare suplimentare pentru acoperirea unor astfel de costuri de acces.

- (155) În acest caz, întrucât evoluțiile viitoare ale costurilor și veniturilor sunt, în general, caracterizate de un anumit grad de incertitudine, statele membre ar trebui să monitorizeze îndeaproape punerea în aplicare a proiectului de bandă largă pe întreaga durată a proiectului și să prevadă un mecanism de recuperare care să permită luarea în considerare în mod corespunzător a informațiilor de care beneficiarul ajutorului nu a ținut cont în planul de afaceri inițial, când a solicitat ajutor de stat. Factorii care pot avea impact asupra rentabilității proiectului și care pot fi dificil sau chiar imposibil de stabilit *ex ante* cu o precizie adecvată sunt, de exemplu, (i) costurile efective de instalare a rețelei, (ii) veniturile efective din serviciile esențiale, (iii) adoptarea efectivă și (iv) veniturile efective din servicii „neesențiale”¹⁰⁸.
- (156) Statele membre trebuie să aplice un mecanism de recuperare cel puțin pe durata proiectului, în cazul în care quantumul ajutorului pentru proiect depășește 5 milioane EUR, și trebuie să stabilească normele acestui mecanism în mod transparent și clar *ex ante* (inclusiv în documentația pentru procedura de selecție concurențială).
- (157) Recuperarea nu este necesară în cazul proiectelor realizate pe baza modelului de investiții directe (a se vedea anexa III), în cadrul căruia o rețea de acces exclusiv cu ridicata, aflată în domeniul public, este construită și gestionată de autoritatea publică cu unicul scop de a acorda un acces echitabil și nediscriminatoriu tuturor operatorilor¹⁰⁹.
- (158) Întrucât diverși factori pot avea fie un impact pozitiv, fie un impact negativ asupra planului de afaceri al beneficiarului ajutorului, mecanismul de recuperare ar trebui să fie conceput astfel încât să fie luate în considerare și echilibrate două obiective: (i) mecanismul ar trebui să permită statului membru să recupereze quantumurile care depășesc un profit rezonabil¹¹⁰ și (ii) mecanismul nu ar trebui să pericliteze stimulentele pentru participarea operatorilor la o licitație¹¹¹ și pentru depunerea de

¹⁰⁸ De exemplu, un mecanism de recuperare poate contribui la recuperarea unor sume din profituri mai mari decât se anticipase în mod rezonabil, de exemplu din cauza (i) adoptării într-o măsură mai mare decât se prevăzuse a produselor de bandă largă, antrenând profituri suplimentare și o reducere a decalajului în materie de investiții și (ii) obținerii unor venituri mai mari decât se prevăzuse din produse fără legătură cu banda largă, antrenând profituri suplimentare și o reducere a decalajului în materie de investiții (de exemplu, venituri din noi produse de acces cu ridicata). A se vedea Decizia C(2016) 3208 final a Comisiei din 26 mai 2016, cazul SA 40720 (2016/N) – Regatul Unit – Furnizarea de bandă largă în Regatul Unit (JO C 323, 2.9.2016, p. 2).

¹⁰⁹ Un mecanism de recuperare poate fi nimerit și în cazul anumitor modele de proprietate publică, în cazul cărora un astfel de mecanism se poate baza pe o comparație *ex post* la nivel de valoare actualizată netă între rentabilitatea efectivă a beneficiarului, astfel cum reiese din conturile proiectului la sfârșitul contractului, și rentabilitatea prognozată a beneficiarului, astfel cum reiese din modelul de proiect inclus în contract. A se vedea, de exemplu, Decizia C(2016) 3208 final a Comisiei din 26 mai 2016, cazul SA.40720 (2016/N) – Regatul Unit – Furnizarea de bandă largă în Regatul Unit (JO C 323, 2.9.2016, p. 2).

¹¹⁰ Prin „profit rezonabil” ar trebui să se înțeleagă rata de rentabilitate a capitalului de care ar avea nevoie o întreprindere tipică, ținând cont de nivelul de risc specific sectorului comunicațiilor în bandă largă și de tipul de servicii furnizate. Rata de rentabilitate a capitalului se calculează de obicei pe baza costului mediu ponderat al capitalului („WACC”).

¹¹¹ Participarea la licitație depinde de profitul și pierderile preconizate. Pot apărea pierderi, de exemplu, dacă operatorul a fost prea optimist în ceea ce privește estimarea veniturilor viitoare din furnizarea de servicii în bandă largă sau dacă se materializează costuri neprevăzute. Întrucât autoritatea care acordă ajutorul nu

către aceștia a unor eforturi de mărire a eficienței din punctul de vedere al costurilor (realizarea de sporuri de eficiență) la implementarea rețelei. Pentru a obține un echilibru adecvat între cele două obiective, statele membre ar trebui să introducă criterii de stimulare legate de creșterea productivității¹¹².

- (159) Cuantumul stimulului trebuie stabilit la maximum 30 % din profitul rezonabil. Statele membre nu ar trebui să recupereze sume din profitul suplimentar când acesta se situează sub pragul menționat (și anume, din profitul rezonabil la care se adaugă cuantumul stimulului¹¹³). Orice profit care depășește pragul de 30 % trebuie repartizat între beneficiarul ajutorului și statul membru, pe baza intensității ajutorului rezultate la încheierea procedurii de selecție concurențiale¹¹⁴.
- (160) Mecanismele de recuperare trebuie să ia în considerare, de asemenea, profiturile obținute din alte tranzacții privind rețeaua finanțată de stat. De exemplu, dacă un acționar existent al unei întreprinderi înființate special pentru construirea și/sau exploatarea rețelei finanțate de stat își vinde integral sau parțial acțiunile deținute în întreprindere în termen de șapte ani de la finalizarea rețelei sau în termen de 10 ani de la câștigarea licitației, statul membru trebuie să recupereze orice sumă cu care încasările din vânzări depășesc prețul la care acționarul actual ar obține un profit rezonabil¹¹⁵.
- (161) În toate cazurile, cuantumul de recuperare trebuie returnat statului membru. Statele membre pot decide să reinvestească sumele recuperate pentru extinderea rețelei în aceleași condiții cu cele aplicabile în cazul măsurii inițiale de ajutor de stat (de exemplu, pentru finanțarea de noi proiecte în cadrul unei scheme aprobate de ajutor de stat).

5.2.4.6 Separarea contabilă

- (162) Pentru a se asigura că ajutorul rămâne proporțional și nu conduce la supracompensare sau la subvenționarea încrucișată a unor activități pentru care nu s-a acordat ajutor, beneficiarul ajutorului trebuie să asigure separarea contabilă a fondurilor utilizate pentru construirea și exploatarea rețelei de alte fonduri aflate la dispoziția sa.

compensează eventualele pierderi neprevăzute, un mecanism strict de recuperare din profituri viitoare ar putea să mărească riscul general pentru investitor și să descurajeze participarea la licitație.

¹¹² Sporurile de eficiență nu trebuie să diminueze calitatea serviciului prestat.

¹¹³ Dacă profitul rezonabil este de 10 %, cuantumul stimulului ar fi de 3 %. Statele membre nu pot să recupereze sume din profituri dacă acestea din urmă se situează sub 13 %.

¹¹⁴ De exemplu, dacă profitul efectiv este de 20 %, iar profitul rezonabil este de 10 %, cuantumul stimulului este de 3 %. Intensitatea ajutorului este de 70 %. Statele membre nu pot să recupereze sume din profituri dacă acestea din urmă se situează sub 13 %. Profiturile cuprinse între 13 % și 20 % se vor împărți astfel: 70 % pentru statul membru și 30 % pentru investitorul în bandă largă.

¹¹⁵ Presupunând că un acționar deține 20 % din acțiunile întreprinderii subvenționate al cărei profit rezonabil calculat (pe baza notei de subsol 114) este de 10 %. Valoarea actualizată netă (VAN) a întreprinderii care utilizează 10 % ca rată de actualizare este X. Dacă acționarul își vinde acțiunile la Y, statul membru recuperează de la acționar $Y - 20 \% \times X$.

5.2.4.7 Transparența ajutoarelor

(163) Statele membre trebuie să respecte cerințele prevăzute în secțiunea 7.

5.2.5 *Efectele negative asupra concurenței și a comerțului*

(164) Ajutoarele pentru instalarea de rețele fixe și mobile pot să aibă efecte negative sub formă de denaturare a pieței și de impact asupra schimburilor comerciale dintre statele membre.

(165) Comisia evaluează importanța denaturării concurenței și a efectului asupra comerțului prin prisma efectelor asupra concurenților. În cazul în care constată o scădere a rentabilității investițiilor lor anterioare din cauza ajutorului, concurenții pot decide să își reducă propriile investiții viitoare, să se retragă de pe piață cu totul sau să nu intre pe o nouă piață sau într-o anumită zonă geografică¹¹⁶. Sprijinul public poate, de asemenea, să încurajeze prestatorii locali de servicii să recurgă mai degrabă la serviciile oferite de rețeaua finanțată de stat decât la alte soluții de pe piață. În plus, atunci când beneficiarul ajutorului este o întreprindere care probabil deține deja o poziție dominantă pe o piață sau ar putea ajunge să dețină o poziție dominantă ca urmare a investiției publice, măsura de ajutor ar putea slăbi presiunile concurențiale pe care le pot exercita concurenții. Chiar și în cazul în care denaturările ar putea fi considerate limitate la nivel individual, schemele de ajutor tot ar putea conduce, în mod cumulativ, la niveluri ridicate de denaturare. .

5.2.6 *Punerea în balanță a efectelor pozitive ale ajutorului și a efectelor negative asupra concurenței și a comerțului*

(166) Comisia va pune în balanță efectele pozitive ale măsurii de ajutor preconizate asupra activităților economice sprijinite și efectele negative identificate ale respectivei măsuri asupra condițiilor concurenței și schimburilor comerciale. Pentru ca ajutorul să fie considerat compatibil cu piața internă, efectele pozitive ale măsurii de ajutor trebuie să depășească efectele negative ale acesteia.

(167) În primul rând, Comisia evaluează efectele pozitive ale măsurii de ajutor asupra activităților economice sprijinite, inclusiv contribuția măsurii la îndeplinirea obiectivelor politicii digitale. Statul membru trebuie să demonstreze, pe baza unei analize contrafactice, că măsura are efecte pozitive în comparație cu ceea ce s-ar fi întâmplat în absența ajutorului. Astfel cum se indică în secțiunea 5.2.1, efectele pozitive pot include realizarea obiectivelor dorite, cum ar fi implementarea unei noi rețele care să ofere capacități și viteze suplimentare pe piață, precum și prețuri mai mici și o paletă mai largă de servicii pentru consumatori, o calitate superioară și inovare. S-ar îmbunătăți astfel și accesul utilizatorilor finali la resurse online, ceea ce, împreună cu o mai mare protecție a consumatorilor în acest domeniu, este de natură să stimuleze o creștere a cererii. În acest mod se va contribui la finalizarea pieței unice digitale și se vor aduce beneficii economiei Uniunii în ansamblu.

(168) În plus, Comisia poate să țină seama, când este relevant, și de probabilitatea ca ajutorul să aibă alte efecte pozitive, cum ar fi îmbunătățirea eficienței energetice a operațiunilor de rețea. Atunci când efectele pozitive de acest gen le reflectă pe cele

¹¹⁶ Efectele de acest tip pot fi denumite „excludere”.

încorporate în politicile Uniunii, cum ar fi Pactul verde european, se poate considera că ajutoarele aliniate la astfel de politici ale Uniunii au efecte pozitive mai ample.

- (169) În al doilea rând, Comisia evaluează dacă eventualele efecte negative sunt limitate la minimul necesar. Statele membre trebuie să demonstreze că efectele negative sunt limitate la minimul necesar. Statele membre ar trebui să țină seama de necesitatea, adecvarea și proporționalitatea măsurii de ajutor (secțiunile 5.2.2-5.2.4) și, de exemplu, de dimensiunea proiectelor, de quantumurile individuale și cumulate ale ajutoarelor, de beneficiarii preconizați (de exemplu, dacă beneficiarul are o putere semnificativă pe piață), precum și de caracteristicile zonelor vizate (de exemplu, numărul de rețele performante prezente sau preconizate în mod credibil să fie realizate într-o anumită zonă). Pentru a permite Comisiei să analizeze efectele negative probabile, statele membre sunt încurajate să prezinte orice evaluare a impactului de care dispun, precum și evaluări *ex post* efectuate pentru scheme predecesoare similare.
- (170) Comisia va considera că o măsură de ajutor este compatibilă cu piața internă numai în cazul în care efectele pozitive depășesc efectele negative. În cazurile în care măsura de ajutor propusă nu abordează o disfuncționalitate bine identificată a pieței într-un mod adecvat și proporțional, efectele negative de denaturare a concurenței vor avea tendința să depășească efectele pozitive ale măsurii. Prin urmare, Comisia va concluziona, probabil, că măsura de ajutor propusă este incompatibilă.

6 EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII MĂSURILOR DE ADOPTARE

- (171) Deși este o condiție prealabilă pentru posibilitatea de abonare la servicii de acces la internet, disponibilitatea unei rețele de comunicații electronice ar putea, în unele cazuri, să nu fie suficientă pentru garantarea faptului că nevoile utilizatorilor finali, menționate în special la punctele 52 și 63, vor fi satisfăcute și că beneficiile pentru societate în ansamblu se vor materializa.
- (172) Acest lucru poate rezulta din tendința relativ scăzută a utilizatorilor finali de a se abona la servicii de acces la internet. O astfel de tendință scăzută se poate datora mai multor motive, cum ar fi impactul economic al costului de abonare la serviciile de comunicații electronice pentru utilizatorii finali în general sau pentru anumite categorii de utilizatori finali aflați în situații fragile, în special, și percepția imprecisă a beneficiilor pe care le va genera abonamentul la serviciile în bandă largă.
- (173) Măsurile de adoptare, cum ar fi voucherele, pot fi utile pentru remedierea unei disfuncționalități specifice a pieței în ceea ce privește adoptarea serviciilor de comunicații electronice disponibile. Accesul generalizat și convenabil ca preț la conectivitate generează externalități pozitive datorită capacității sale de a accelera creșterea și inovarea în toate sectoarele economiei. Când nu se poate asigura un acces convenabil ca preț la servicii de comunicații electronice adecvate, ca urmare, de exemplu, a unor prețuri de consum ridicate, ajutorul de stat poate contribui la remedierea unei astfel de disfuncționalități a pieței. În astfel de cazuri, acordarea unui ajutor de stat poate avea efecte pozitive, iar eficiența globală poate fi ameliorată.
- (174) Schemele de vouchere au scopul de a mări gradul de adoptare (numărul de abonați) sau, în anumite circumstanțe, de a stimula utilizatorii finali să își păstreze abonamentul la servicii fixe sau mobile.

- (175) Scopul acestor sisteme este de a reduce costurile pentru utilizatorii finali (de exemplu, costurile de instalare și taxa de abonament pentru o anumită perioadă de timp). Ele pot fi utilizate pentru încheierea de abonamente la noi servicii fixe sau mobile sau pentru îmbunătățirea abonamentelor curente.
- (176) Voucherele nu ar trebui să constituie ajutor în ceea ce îi privește pe utilizatorii finali, inclusiv pe consumatorii individuali, dacă aceștia din urmă nu desfășoară o activitate economică care intră în domeniul de aplicare al articolului 107 alineatul (1) din tratat. Voucherele ar putea constitui ajutor în ceea ce îi privește pe utilizatorii finali, dacă aceștia din urmă desfășoară o activitate economică care intră în domeniul de aplicare al articolului 107 alineatul (1) din tratat. În majoritatea cazurilor însă, ajutorul respectiv ar putea fi *de minimis*, având în vedere valoarea limitată a voucherelor.
- (177) Jurisprudența existentă a Curții de Justiție a Uniunii Europene confirmă faptul că avantajul acordat unor utilizatori finali, cum ar fi consumatorii individuali care nu desfășoară o activitate economică, poate constitui și un avantaj acordat anumitor alte întreprinderi și poate reprezenta un ajutor de stat în înțelesul articolului 107 alineatul (1) din tratat¹¹⁷. Din categoria acestor alte întreprinderi pot face parte operatorii de comunicații electronice sau alte întreprinderi care colectează vouchere.
- (178) Voucherele pot conferi un avantaj operatorilor de rețele de comunicații electronice care furnizează servicii utilizatorilor finali (și, în unele cazuri, pot oferi un avantaj operatorilor de rețele), operatori care vor fi în măsură să ofere servicii prin intermediul rețelelor de comunicații electronice existente unui număr mai mare de utilizatori finali, consolidându-și poziția pe piață¹¹⁸. Furnizorii de servicii de comunicații electronice și operatorii de rețele de comunicații electronice sunt întreprinderi și se supun controlului ajutoarelor de stat, dacă avantajul pe care îl primesc depășește nivelurile *de minimis*.

6.1 Voucherele sociale

- (179) Voucherele sociale au scopul de a sprijini anumiți consumatori individuali să achiziționeze sau să continue să utilizeze servicii fixe sau mobile. Ele pot fi considerate compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (2) litera (a) din tratat, în calitate de *ajutoare cu un caracter social, acordate consumatorilor individuali, cu condiția ca aceste ajutoare să fie acordate fără discriminare în legătură cu originea produselor în cauză*¹¹⁹.
- (180) Pentru a fi compatibile în temeiul articolului 107 alineatul (2) litera (a) din tratat, astfel de vouchere trebuie să aibă un caracter social și să fie rezervate anumitor categorii de consumatori individuali (întreprinderile nu sunt eligibile) ale căror circumstanțe

¹¹⁷ Hotărârea Tribunalului din 4 martie 2009, Italia/Comisia, T-424/05, ECLI:EU:C:2007:367, punctul 108; Hotărârea Curții din 28 iulie 2011, Mediaset/Comisia, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, punctul 81.

¹¹⁸ Fără a aduce atingere evaluării, în temeiul normelor privind ajutoarele de stat, a măsurilor luate la nivel național pentru punerea în aplicare a obligațiilor de serviciu universal incluse în cadrul de reglementare al Uniunii pentru comunicațiile electronice [Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice (reformare), JO L 321, 17.12.2018, p. 36].

¹¹⁹ A se vedea Decizia C(2020) 8441 final a Comisiei din 4 decembrie 2020, cazul SA.57357 (2020/N) – Grecia – Sistemul de vouchere pentru bandă largă destinate studenților (JO C 41, 5.2.2021, p. 4).

financiare justifică plata ajutorului din motive sociale (precum familiile cu venituri mai scăzute, studenții, elevii etc.), de exemplu pentru a le permite să achiziționeze sau să păstreze un abonament la servicii fixe sau mobile în scopul de a beneficia de învățare la distanță, telemuncă etc.

- (181) Normele naționale pot să prevadă diverse modalități de punere în aplicare. De exemplu, schema de vouchere poate să prevadă efectuarea de plăți direct către utilizatorii finali sau direct către prestatorul furnizorului de servicii ales de utilizatorii finali.
- (182) Costurile eligibile pot fi taxa lunară, costurile de instalare standard¹²⁰ și costurile pentru echipamentele terminale (modem/router) de care utilizatorul final are nevoie pentru a avea acces la internet.
- (183) Voucherele pot fi utilizate numai pentru încheierea de abonamente la servicii fixe sau mobile noi sau pentru păstrarea abonamentelor existente. Pentru a se limita riscurile unor comportamente oportuniste care nu corespund obiectivului social al unor astfel de vouchere, nu trebuie să se acorde vouchere pentru trecerea la alt furnizor care oferă aceeași calitate a serviciului. Nu trebuie să se utilizeze vouchere pentru îmbunătățirea abonamentelor fixe sau mobile existente, dacă nu se poate demonstra în mod clar că performanțele abonamentelor curente nu pot să satisfacă nevoile minime rezonabile ale utilizatorilor finali.
- (184) Cerința de a se evita orice discriminare în legătură cu originea produselor este îndeplinită prin respectarea principiului neutralității tehnologice. Utilizatorii finali trebuie să poată utiliza voucherul pentru a achiziționa serviciile fixe sau mobile eligibile de la orice furnizor capabil să le furnizeze, indiferent de tehnologia utilizată pentru furnizarea serviciului. Măsura trebuie să asigure egalitatea de tratament a tuturor furnizorilor de servicii posibili și să ofere consumatorilor finali gama cea mai largă posibil de furnizori din care să aleagă. În acest scop, statul membru trebuie să creeze un registru online al tuturor furnizorilor de servicii eligibili sau să introducă o metodă alternativă echivalentă pentru a asigura deschiderea, transparența și caracterul nediscriminatoriu al măsurii. Utilizatorii finali trebuie să aibă posibilitatea de a consulta registrul online pentru a fi informați cu privire la toți operatorii care pot furniza serviciile eligibile. Toți furnizorii care pot furniza serviciile fixe sau mobile eligibile trebuie să aibă posibilitatea de a fi incluși în registrul online pe baza unor criterii obiective și transparente (de exemplu, capacitatea de a respecta cerințele minime pentru furnizarea serviciilor fixe sau mobile eligibile). Pentru asistarea utilizatorilor finali, prin registrul online se pot furniza și alte informații, cum ar fi tipul de serviciu furnizat de diverși operatori.
- (185) Schemele de vouchere sociale trebuie să fie limitate în timp, prezentând o durată rezonabilă de maximum trei ani.
- (186) Statele membre pot să introducă garanții suplimentare pentru a evita denaturarea nejustificată a concurenței și posibila utilizare abuzivă a voucherelor de către utilizatorii finali sau operatorii de comunicații electronice. Pot fi necesare garanții suplimentare pentru a se asigura faptul că voucherele nu vor fi utilizate pentru

¹²⁰ Costurile standard sunt cele care se aplică tuturor utilizatorilor finali, indiferent de situațiile lor specifice.

achiziționarea de servicii fixe sau mobile de acces la internet în cazul în care un alt membru al aceleiași gospodării are deja un abonament la un serviciu adecvat.

- (187) În plus, statele membre trebuie să respecte cerințele prevăzute în secțiunea 7 cu privire la transparență, raportare și monitorizare.

6.2 Voucherele pentru conectivitate

- (188) Voucherele pentru conectivitate pot fi destinate unor categorii mai largi de utilizatori finali (de exemplu, vouchere pentru toți cetățenii sau pentru anumite întreprinderi, cum ar fi IMM-urile), în scopul de a se promova adoptarea de servicii fixe sau mobile care contribuie la dezvoltarea unei activități economice. Astfel de măsuri pot fi declarate compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE.
- (189) Comisia va considera că astfel de măsuri sunt compatibile dacă ele contribuie la dezvoltarea unei activități economice (prima condiție) fără a afecta în mod nejustificat condițiile schimburilor comerciale, într-o măsură contrară interesului comun (a doua condiție).

6.2.1 Prima condiție

- (190) Comisia consideră că schemele de vouchere care facilitează în mod eficace adoptarea de servicii fixe sau mobile pot facilita dezvoltarea unei game de activități economice prin mărirea gradului de conectivitate și de acces la servicii de acces la internet.
- (191) Pentru asigurarea unui efect stimulat, voucherul trebuie să acopere doar până la 50 % din costurile eligibile. Costurile eligibile pot fi taxa lunară, costurile de instalare standard și costurile pentru echipamentele terminale (modem/router) de care utilizatorul final are nevoie pentru a avea acces la internet. Costurile pentru cablarea locuinței și pentru o anumită instalare limitată pe proprietatea privată a utilizatorului final sau pe proprietatea publică din imediata apropiere a proprietății private a utilizatorului final pot fi, de asemenea, eligibile, în măsura în care sunt necesare și auxiliare pentru furnizarea serviciului.
- (192) În normele naționale pot să se prevadă diverse modalități de punere în aplicare. De exemplu, schema de vouchere poate să prevadă efectuarea de plăți direct către utilizatorii finali sau direct către furnizorul de servicii ales de utilizatorii finali.
- (193) Dacă o măsură de ajutor de stat, condițiile aferente acesteia (inclusiv metoda de finanțare a acesteia atunci când metoda respectivă face parte integrantă din măsură) sau activitatea pe care o finanțează duce la încălcarea unei dispoziții din dreptul Uniunii sau a principiilor generale ale acestuia, ajutorul nu poate fi declarat compatibil cu piața internă¹²¹.

¹²¹ Hotărârea Curții de Justiție din 22 septembrie 2020, Austria/Comisia, C-594/18 P, EU:C:2020:742, punctul 44.

6.2.2 A doua condiție

- (194) Ajutoarele de stat ar trebui să vizeze situațiile în care astfel de ajutoare pot determina o îmbunătățire substanțială pe care piața nu este în măsură să o furnizeze prin mijloace proprii, cu alte cuvinte în situațiile în care există o disfuncționalitate a pieței în materie de adoptare. De exemplu, în cazul în care ajutorul de stat pentru adoptarea de servicii de comunicații electronice fixe și mobile nu vizează o disfuncționalitate a pieței în materie de adoptare (de exemplu, dacă voucherele sunt utilizate în mod abuziv pentru sprijinirea instalării, și nu pentru încurajarea cererii) sau nu respectă neutralitatea tehnologică, ajutorul sub formă de vouchere nu ar fi un instrument de politică adecvat, iar măsura ar putea afecta condițiile pentru investiții și ar putea crea denaturări în detrimentul bunei funcționări a piețelor în cauză. În astfel de cazuri, ajutorul acordat sub formă de vouchere ar risca să afecteze în mod nejustificat condițiile schimburilor comerciale într-o măsură contrară interesului comun; măsura de ajutor pentru vouchere pentru conectivitate nu poate fi declarată compatibilă cu piața internă.
- (195) Voucherele pot fi necesare pentru sprijinirea încheierii de abonamente la un nou serviciu sau pentru îmbunătățirea abonamentelor curente. Pot fi utilizate vouchere pentru îmbunătățirea abonamentelor existente la servicii fixe sau mobile numai în măsura în care ele nu denaturează în mod nejustificat concurența la nivelul comerțului cu amănuntul și cu ridicata.
- (196) Comisia consideră că, dacă sunt neutre din punct de vedere tehnologic, voucherele pentru conectivitate sunt și proporționale, deoarece permit utilizatorilor finali să achiziționeze servicii la cel mai bun raport calitate-preț de la orice furnizor capabil să le furnizeze, indiferent de tehnologia utilizată pentru furnizarea serviciului. În plus, se poate ca astfel de măsuri să limiteze efectele negative ale ajutorului asupra concurenței, dacă asigură egalitatea de tratament a tuturor furnizorilor de servicii posibili și oferă utilizatorilor finali gama cea mai largă posibil de furnizori din care să aleagă. În acest scop, statul membru trebuie să creeze un registru online al tuturor furnizorilor de servicii eligibili sau să introducă o metodă alternativă echivalentă pentru a asigura deschiderea, transparența și caracterul nediscriminatoriu al măsurii. Utilizatorii finali trebuie să aibă posibilitatea de a consulta astfel de informații cu privire la toți operatorii care pot furniza serviciile eligibile. Toți furnizorii care pot furniza serviciile eligibile trebuie să aibă posibilitatea de a solicita să fie incluși în registrul online sau de a utiliza eventuala metodă alternativă aleasă de statul membru pe baza unor criterii obiective (de exemplu, capacitatea de a respecta cerințele minime pentru furnizarea serviciilor fixe sau mobile eligibile). Pentru asistarea utilizatorilor finali, prin registrul online (sau prin metoda alternativă aleasă) se pot furniza și alte informații, cum ar fi tipul de serviciu furnizat de diverși operatori.
- (197) Voucherele pentru conectivitate trebuie să fie puse la dispoziția utilizatorilor finali numai în zonele în care există deja cel puțin o rețea¹²² capabilă să furnizeze serviciile eligibile, ceea ce se verifică prin cartografiere și consultare publică. Exercițiul de cartografiere și, respectiv, consultarea publică trebuie să acopere durata schemei de vouchere și trebuie să se desfășoare în conformitate secțiunile 5.2.2.4.1 și, respectiv, 5.2.2.4.2. În cadrul consultării publice, părțile interesate trebuie să fie invitate să își

¹²² O eventuală măsură de vouchere pentru mărirea gradului de adoptare a viitoarei rețele poate fi inclusă în măsura de ajutor pentru rețea.

prezintă observațiile cu privire la principalele caracteristici ale măsurii, nu doar cu privire la disponibilitatea rețelelor în zonele vizate.

- (198) Statele membre trebuie să limiteze riscurile ca schemele de vouchere să denatureze în mod nejustificat concurența. Pentru ca ajutorul să fie compatibil, statele membre trebuie să efectueze o evaluare a pieței, prin care să identifice furnizorii eligibili prezenți în zonă și să strângă informații pentru calcularea cotei lor de piață. Prin evaluarea pieței trebuie să se stabilească dacă este posibil ca prin schema de vouchere să se confere vreun avantaj disproporționat anumitor furnizori în detrimentul altora și să se consolideze astfel o poziție dominantă (locală) pe piață. Prin evaluarea pieței trebuie să se stabilească, de asemenea, dacă este într-adevăr necesar să se introducă o schemă de vouchere, comparându-se situația din zona sau zonele de intervenție cu situația din alte zone ale statului membru sau ale Uniunii. Ar putea să se evalueze, de asemenea, tendințele în materie de adoptare de către utilizatorii finali, pentru a se decide dacă introducerea schemei de vouchere este oportună.
- (199) Pentru a fi inclus în schema de vouchere, operatorul trebuie, dacă este integrat vertical și are o cotă din piața vânzării cu amănuntul de peste 25 %, să ofere tuturor furnizorilor de servicii de comunicații electronice, pe piața corespunzătoare de acces cu ridicata, cel puțin un produs de acces cu ridicata care să poată să asigure faptul că solicitantul de acces va fi în măsură să furnizeze în mod fiabil serviciile eligibile, în condiții deschise, transparente și nediscriminatorii. Prețul de acces cu ridicata trebuie stabilit în conformitate cu secțiunea 5.2.4.4.3.
- (200) Se va considera că schemele de vouchere pentru conectivitate au efecte negative limitate asupra concurenței dacă sunt limitate în timp, prezentând o durată rezonabilă de maximum doi ani.
- (201) În plus, statele membre trebuie să respecte cerințele prevăzute în secțiunea 7 cu privire la transparență, raportare și monitorizare.

7 TRANSPARENȚĂ, RAPORTARE, MONITORIZARE

7.1 Transparența

- (202) Statele membre trebuie să publice pe platforma Comisiei privind transparența ajutoarelor de stat – „Transparency award module”¹²³ – sau pe un site web cuprinzător consacrat ajutoarelor de stat, la nivel național sau regional, următoarele informații:
- a) textul integral al deciziei de aprobare a schemei de ajutoare sau a ajutorului individual și dispozițiile de punere în aplicare a acestuia sau un link către textul respectiv;
 - b) informații referitoare la fiecare ajutor individual care depășește 100 000 EUR, în conformitate cu anexa IV.

¹²³Funcția de „Căutare publică în baza de date privind transparența ajutoarelor de stat” se poate accesa la următoarea adresă: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=ro>.

- (203) Informațiile menționate la punctul 202 litera b), trebuie publicate în termen de șase luni de la data acordării ajutorului sau, în cazul ajutoarelor sub formă de avantaje fiscale, în termen de un an de la data la care trebuie depusă declarația fiscală¹²⁴.
- (204) Statele membre trebuie să își organizeze site-urile cuprinzătoare consacrate ajutoarelor de stat, astfel cum se menționează la punctul 202, în așa fel încât să înlesnească accesul la informații. În cazul ajutoarelor ilegale, dar care ulterior sunt considerate compatibile, statele membre trebuie să publice informațiile în termen de șase luni de la data deciziei Comisiei prin care ajutorul este declarat compatibil.
- (205) Pentru a permite aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în temeiul tratatului, informațiile trebuie să fie disponibile timp de cel puțin 10 ani de la data acordării ajutorului. Informațiile trebuie publicate sub formă de foi de calcul general accesibile, care să permită căutarea, extragerea, descărcarea și publicarea cu ușurință a datelor pe internet, de exemplu în format CSV sau XML. Trebuie să se permită accesul publicului larg la site fără nicio restricție, inclusiv fără înregistrarea prealabilă a utilizatorului.
- (206) Comisia va publica pe site-ul său linkul către site-ul național sau regional consacrat ajutoarelor de stat, astfel cum este menționat la punctul 202.

7.2 Raportarea

- (207) În temeiul Regulamentului (UE) 2015/1589 al Consiliului¹²⁵ și al Regulamentului (CE) nr. 794/2004 al Comisiei¹²⁶, statele membre au obligația de a prezenta Comisiei rapoarte anuale cu privire la fiecare măsură de ajutor aprobată în conformitate cu prezentele orientări.
- (208) Pe lângă rapoartele anuale menționate la punctul 207, statele membre trebuie să prezinte Comisiei, o dată la doi ani, un raport cu informații-cheie privind măsurile de ajutor aprobate în conformitate cu prezentele orientări, astfel cum se prevede în anexa V. Atunci când adoptă o decizie în conformitate cu prezentele orientări, Comisia poate solicita rapoarte suplimentare cu privire la măsura de ajutor.

7.3 Monitorizarea

- (209) Statele membre trebuie să țină evidențe detaliate privind toate măsurile de ajutor. Evidențele respective trebuie să conțină toate informațiile necesare pentru a se stabili dacă sunt îndeplinite toate condițiile de compatibilitate prevăzute în prezentele orientări. Statele membre trebuie să păstreze respectivele evidențe timp de 10 ani de la data acordării ajutorului și să le transmită, la cerere, Comisiei.

¹²⁴ În cazul în care nu există o cerință formală de prezentare a unei declarații anuale, se va considera că data acordării este, în scopul înregistrării, data de 31 decembrie a anului pentru care a fost acordat ajutorul.

¹²⁵ Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO L 248, 24.9.2015, p. 9).

¹²⁶ Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 140, 30.4.2004, p. 1).

8 PLANUL DE EVALUARE *EX POST*

- (210) Pentru a se asigura în continuare că denaturările concurenței și comerțului sunt limitate, Comisia poate să impună ca anumite scheme să fie limitate în timp (la patru ani sau mai puțin, în mod normal) și să facă obiectului unei evaluări *ex post* pentru a verifica (i) dacă ipotezele și condițiile care au stat la baza deciziei privind compatibilitatea au fost realizate, (ii) eficacitatea măsurii de ajutor în lumina obiectivelor sale predefinite și (iii) impactul măsurii de ajutor asupra piețelor și a concurenței, pentru a se asigura că pe durata schemei de ajutor nu a apărut niciun efect de denaturare nejustificat, care ar fi contrar intereselor UE¹²⁷.
- (211) Se poate impune o evaluare *ex post* în cazul schemelor de ajutoare cu bugete mari sau cu elemente de noutate specifice ori în cazurile în care se prevăd modificări semnificative ale pieței, ale tehnologiei sau ale reglementărilor. În orice caz, evaluarea va fi necesară în cazul schemelor cu un buget pentru ajutoare de stat sau cu cheltuieli contabilizate ca ajutoare de stat de peste 150 de milioane EUR în orice an dat sau de 750 de milioane EUR pe durata lor totală, și anume durata combinată a schemei și a eventualei scheme predecesoare care acoperă un obiectiv și o zonă geografică similare, începând cu data publicării prezentelor orientări. Având în vedere obiectivele evaluării și pentru a se evita o sarcină disproporționată pentru statele membre, evaluările *ex post* sunt necesare numai pentru schemele de ajutoare a căror durată totală depășește trei ani, începând cu data publicării prezentelor orientări.
- (212) Se poate renunța la cerința evaluării *ex post* în cazul schemelor de ajutoare care urmează direct unei scheme care a acoperit un obiectiv și o zonă geografică similare și a făcut obiectul unei evaluări, pentru care a fost emis un raport de evaluare finală în conformitate cu planul de evaluare aprobat de Comisie și care nu a generat constatări negative. În cazul în care raportul final de evaluare al unei scheme nu este conform cu planul de evaluare aprobat, respectiva schemă trebuie suspendată cu efect imediat, la cererea Comisiei.
- (213) Scopul evaluării ar trebui să fie de a se verifica dacă s-au îndeplinit ipotezele și condițiile care stau la baza compatibilității schemei, în special necesitatea și eficacitatea măsurii de ajutor în lumina obiectivelor sale generale și specifice. În cadrul evaluării ar trebui să se analizeze, de asemenea, impactul schemei asupra concurenței și a comerțului.
- (214) În cazul schemelor de ajutoare supuse cerinței de evaluare menționate la punctul 211, statele membre trebuie să notifice un proiect de plan de evaluare, care va face parte integrantă din evaluarea schemei efectuată de Comisie, după cum urmează:
- a) împreună cu schema de ajutor, dacă bugetul acesteia pentru ajutoare de stat depășește 150 de milioane EUR în orice an dat sau 750 de milioane EUR pe durata sa totală;

¹²⁷ A se vedea, de exemplu, Decizia C(2012) 8223 final a Comisiei din 20 noiembrie 2012, cazul SA.33671 (2012/N) – Regatul Unit – Schema națională de comunicații în bandă largă pentru Regatul Unit – Furnizarea de servicii în bandă largă în Regatul Unit (JO C 16, 19.1.2013, p. 2).

- b) în termen de 30 de zile lucrătoare de la orice modificare semnificativă care majorează bugetul schemei la peste 150 de milioane EUR în orice an dat sau 750 de milioane EUR pe durata totală a schemei;
 - c) în termen de 30 de zile lucrătoare de la contabilizarea oficială a unor cheltuieli efectuate în cadrul schemei de peste 150 de milioane EUR în orice an dat.
- (215) Proiectul de plan de evaluare trebuie să fie conform cu principiile metodologice comune indicate de Comisie¹²⁸. Statele membre trebuie să publice planul de evaluare aprobat de Comisie.
- (216) Evaluarea *ex post* trebuie efectuată de către un expert independent de autoritatea care acordă ajutorul de stat, pe baza planului de evaluare. Fiecare evaluare trebuie să includă cel puțin un raport de evaluare intermediar și un raport de evaluare final. Statele membre trebuie să publice ambele rapoarte.
- (217) Raportul final de evaluare trebuie prezentat Comisiei în timp util pentru evaluarea unei eventuale prelungiri a schemei de ajutoare și cel târziu cu nouă luni înainte de expirarea schemei. Perioada respectivă poate fi redusă în cazul schemelor care trebuie evaluate în ultimii doi ani de punere în aplicare. Domeniul de aplicare și modalitățile precise ale fiecărei evaluări vor fi descrise în decizia de aprobare a schemei de ajutoare. În notificarea unei măsuri de ajutor ulterioare cu un obiectiv similar trebuie să se descrie modul în care au fost luate în considerare rezultatele evaluării.

9 DISPOZIȚII FINALE

- (218) Prezentele orientări se vor aplica din ziua următoare datei publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.
- (219) Comisia va aplica prezentele orientări în cazul tuturor măsurilor de ajutor notificate după publicarea prezentelor orientări în *Jurnalul Oficial*, chiar dacă proiectele au fost notificate anterior datei respective.
- (220) În conformitate cu Comunicarea Comisiei privind stabilirea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal¹²⁹, Comisia va aplica în cazul ajutoarelor ilegale normele în vigoare la data acordării ajutoarelor. În consecință, Comisia va aplica prezentele orientări în cazul ajutoarelor ilegale acordate după data publicării acestora.
- (221) Comisia propune statelor membre, în temeiul articolului 108 alineatul (1) din tratat, următoarele măsuri adecvate:
- a) statele membre trebuie să își modifice, când este necesar, schemele de ajutor existente pentru a le alinia la dispozițiile din secțiunea 7.1 din prezentele orientări în termen de douăsprezece luni de la publicarea acestora în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*;

¹²⁸ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei, Metodologie comună pentru evaluarea ajutoarelor de stat, Bruxelles, 28.5.2014 [SWD(2014) 179 final], sau oricare dintre documentele ulterioare acestuia.

¹²⁹ JO C 119, 22.5.2002, p. 22.

- b) statele membre ar trebui să își dea acordul necondiționat explicit cu privire la măsurile (inclusiv modificările) adecvate propuse la litera (a) în termen de două luni de la data publicării orientărilor în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. În lipsa unui răspuns, Comisia va considera că statul membru în cauză nu este de acord cu măsurile propuse.